Է· ՏԱՐԻ 1849 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ԱՐԵԳ 4382 – Հ· Տ· 13 ՄԱՐՏ 1890 – Ն· Տ· 25 ՄԱՐՏ 1890 – ՀԻՃՐ· 3 ՇԱՊԱՆ 1307 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	տարեկան	160
» »	»	80
» »	»	40
Գաւառաց »	»	200
» »	»	100
Օտար երկիրներ		56
» »	»	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 13 ՄԱՐՏ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶՕՐԱՎԱՐ ԿԱՓՐԻՎԻ

Զօրավար Կէօրկ ֆոն Կափրիվի տէ Կափրէրա տէ Մոնթէքուքուլի, Գերմանիոյ Նոր Նախարարապետն, 1831ին ծնեալ, 59 տարեկան է այժմ։ Իւր հայր, իտալեան նշանաւոր գերդաստանէ մը սերեալ, դատաւոր էր Պերլինի բարձրագոյն ատենին, և Կափրիվիի երիտասարդութիւնը լուրջ և խըստաբարոյ միջավայրի մը մէջ անցաւ։ Կափրիվի Վէրտէրեան կրթարանին մէջ ուսանելով, 18 տարեկանին մէջ զինուորական ծառայութեան մտաւ, յոբուռմ չուսով յառաջացաւ, իւր հըմտալից աշխատութեանց և բարւոք ծառայութեանց ի վարձատրութիւն։ 1864ին Դանիոյ դէմ և 1866ին Աւստրիոյ դէմ մղեալ պատերազմաց մէջ նշանաւոր հանդիսացաւ, և 1870ին սպայակոյտի պետ եղաւ Ժ զօրաբանակին, որոյ հրամատարն էր վերյերս, և Մէցի ճակատամարտներուն մասնակցելէ ետքը, Լուառի ֆրանսական բանակաց դէմ տարուած յաղթութեանց մէջ ևս երեւելի բաժին մ'ունեցաւ։ 1883ին Մէցի 30րդ զօրաբաժնին հրամատար անուանեցաւ, և 1884ին ծովային նախարար եղաւ, երբ հարկ եղաւ հրաժարումն Պ· ֆոն Ստօշի, որ Պիզմարք իշխանի կարգ մը խորհրդոց հակառակելով՝ ազատական կուսակցութեան մարդն եղած էր, և Երկաթեայ Նախարարապետին բարկութիւնն հրաւիրած իւր վրայ։ Ծովային գործոց վարչութեան մէջ Զօր· Կափրիվի տարօրինակ յաջողութիւն ցոյց տուաւ։ Նաւային սպայք զարմացան՝ քիչ ժամանակի մէջ ծովային գործոց ա՛յնչափ հմտութիւն և կարեւորական նորահաստատ նաւատորմի պետի մը ա՛յնչափ կատարեալ գիտակցութիւն տեսնելով երեկուան ցամաքային զօրավարին քով։ Երբ Վիլհէլմ Բ· կայսր բանակին բարձրագոյն հրամատարութիւններն «երիտասարդացնել» ձեռնարկեց, 58 ամեայ Զօր· Կափրիվի իւր գործունէութեամբ ու կորովամտութեամբ շատ երիտասարդ թուեցաւ իրեն, և հետեւապէս Ժ զօրաբանակին հրամատարութիւնն անոր յանձնեց, մանաւանդ որ Զօր· Կափրիվի ինչ ինչ պարագայից բերմամբ իւր նախկին վիճակը վերստանալու փափաք կը ցուցնէր։

Անցեալ աշնան Հանովէրի և Վեսթֆալիոյ զօրաբանակները մեծ ռազմափորձեր ըրին, այսինքն՝ իրարու դէմ կեղծ պատերազմ մղեցին, անծուխ վառօդով և այլ նորութեամբք, և այս առթիւ երիտասարդ կայսրը պատեհութիւն ունեցաւ Կափրիվիի զօրավարին բնաւորութիւնն աւելի մօտէն ուսումնասիրելու։ Մեծն Ֆրեդերիկ Տէրութեան արտաքին գործոց վարչութիւնը զօրապետի յանձնել նախամեծար կը դատէր, խորհելով թէ զօրապետ մը աւելի վտանգելի է, քանի որ մօտէն գիտէ թէ մինչեւ ո՛ւր կարող է յառաջանալ իւր ետեւ գտնուող բանակաւ։

Բայց թէեւ առաջնակարգ զօրական, Կափրիվի զօրապետ աւելի բան մ'է։ Իւր անձնական երեւոյթէն դատելով, զօրաւոր կամեցողութեան տէր մէկը կը թուի։ Հարաւային բնաւորութեան ջերմութիւնն հիւսիսային բնաւորութեան տոկունութեան հետ կը միացնէ իւր վրայ։ Գերմանիոյ Նոր Նախարարապետը կատարեալ Տեւտոն մ'է իւր յաղթանդամ կազմուածով, որով Պիզմարք իշխանին շատ կը նմանի իւր խոշորութեամբ, իւր լայն ուսերով, իւր հոյակապ դէմքով, սրաթափանց նայուածքով, հաստատուն գլխով, պռստած յօնքերով, վերջապէս արիւն և երկաթ հնչող ընդհանուր դիմագծերով, զորս կը մեղմացնէ ԺԹ դարու պետական մարդու կենսաղագէտ քաղաքավարութիւնը։

Լաւ բայց քիչ խօսող մարդ մ'է Կափրիվի, որպէս ցոյց տուաւ ծովային նախարարութեան միջոցին Ռայխսթակի մէջ, ուր այս առթիւ մօտէն ծանօթացաւ խորհրդարանական վարչութեան հանգամանաց։

Զօր· Կափրիվի Պիզմարք իշխանին «մասնակի յաջորդը» պիտի լինի, որովհետեւ միայն Գերմանիոյ նախարարապետութիւնն և Բրուսիոյ նախարարաց խորհրդոյ դահերէցութիւնը պիտի ստանձնէ, ուրիշի մը թողլով Բրուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը։ Բրուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին պաշտօնն է Գերմանիոյ ուրիշ Պետութեանց հետ Բրուսիոյ յարաբերութիւնները վարել, մինչ Գերմանիայէն դուրս գտնուող ամեն Պետութեանց հետ Բրուսիոյ յարաբերութիւնք Գերմանիոյ նախարարապետին իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուին։

ԻՆՉՈ՞Ւ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ ՊԻԶՄԱՐՔ

Առաջին օրէն ըրինք թէ Պիզմարք իշխանի հրաժարման պատճառք ներքին քաղաքականութենէն աւելի ծագում կ'առնուն և վերաբերութիւն չունին արտաքին աշխարհավարութեան հետ։

Գերմանական, անգլիական և ֆրանսական լրագիրք որք երկար բարակ կը բացատրեն Երկաթեայ Նախարարապետին հրաժարականն, համամիտ են սա կէտի վրայ թէ ներքին խնդիրներէն ծագում առած է։

Նախ և առաջ, ծերունի Նախարարապետին և երիտասարդ կայսեր միջեւ թաքուն հակառակութիւն մը կար Ֆրեդերիկ կայսեր Օրագրութեան հրատարակուելէն և Տքթ· Կէֆքընի դատաստանի քաշուելէն ի վեր։ Պիզմարք այդ Օրագրութեան դէմ առ Վիլհէլմ Բ· նամակ մը գրելով Ֆրեդերիկ կայսեր նկատմամբ քիչ մը անզգոյշ լեզուաւ խօսած էր։ Նամակն հրատարակեցաւ, և շատ խնդիր յարոյց։ Թո՛ղ կ'ըսէ թէ Վիլհէլմ Բ· երբեք չներեց իշխանին այսպիսի նամակ մը գրելն։

Երկրորդ, Պիզմարք կը փափաքէր որ իւր որդին օր մը իրեն յաջորդէր։ Այս բան կրնար պատահիլ Վիլհէլմ Ա· կայսեր օրով։ Բայց Վիլհէլմ Բ· այն գաղափարէն չէր, բան մը զոր ցաւով դիտեց Պիզմարք իշխան։ Գերմանիոյ մէջ գաղտնիք մը չէ թէ Վալտէրզէեան ազդեցութիւնն հաշտ եւ հաւան չէր Պիզմարքեան ազդեցութեան հետ։

Երրորդ, Վիլհէլմ Բ· կը փափաքէր ինք լինել իւր նախարարապետն, անձամբ վարել երկրին արտաքին յարաբերութիւններն։ Երեք տարի յառաջ Պիզմարք ինքն իսկ գուշակեց զայս, ըսելով թէ «Վիլհէլմ Իշխան ինք պիտի լինէր իւր նախարարապետը»։ Ծերունի նախարարապետն հլու թարգման մը չէր կրնար լինել երիտասարդ կայսեր ձեռաց մէջ։

Չորրորդ, Նոր Ռայխսթակին մէջ կառավարական մեծամասնութիւնն անհետ եղած է։ Պիզմարք երկիրը չէր կրնար կառավարել Արմատականաց եւ Ընկերվարականաց աջակցութեամբ։ Արդի Ռայխսթակին մէջ, կաթոլիկ կուսակցութիւն ո՛ր կողմ յարի, այն կողմը մեծամասնութիւն պիտի կազմէ։ Պէտք էր կաթոլիկ կուսակցութիւնը պահպանողական կուսակցութեան հետ դաշնակցել։ Պ· Վինտհօրսթ, կաթոլիկ կուսակցապետը, Պիզմարք իշխանին հետ բանակցեցաւ։ Կ'ըսուի թէ պայման դրեր է որ ճիզուիթք վերստին ընդունուին ի Գերմանիա և Պապին աշխարհային իշխանութիւնը կամ դէթ անկախութիւնն ո՛ և է ձեւով վերահաստատի։ Պիզմարք կրօնային խնդրոց վրայ կաթոլիկ կուսակցութեան կարգ մը զիջումներ ըրած է, բայց աւելի յառաջ երթալ չուզեր։ Պիզմարք, եթէ կայսրն իրեն հետ ունենար, կրնար ջախջախել Ռայխսթակին ընդդիմութիւնն։ Եթէ Ռայխսթակն իրեն հետ ունենար, կրնար համոզել կայսրը։ Բայց ո՛չ մին իւր կողմ ունի և ծերութիւնն ու յոգնածութիւնը վրայ գալով, յոգնեցուցած և ձանձրացուցած են զինք։

Հինգերորդ, Պիզմարք կը պահանջէր որ մէն մի նախարար իւր տեղեկագիրերն առ կայսրն մատուցանելէ յառաջ իրեն ուղղէր իբրեւ Նախարարապետի։ Վիլհէլմ Բ· պահանջեց որ վերջ տրուի այս կացութեան, և ամեն նախարար ուղղապէս իրեն հետ հաղորդակցի։ Պիզմարք իւր իշխանութեան և իւր ազդեցութեան նուազում մը համարելով զայս, փութացուց իւր հրաժարը։

Քանի որ ստոյգ է թէ կոմս Հէրպէրթ Պիզմարք ևս վերջնապէս կը հրաժարի, կ'երեւի թէ միայն յոգնած նախարարապետ մը չէ որ գործէ կը քաշուի, այլ բովանդակ Պիզմարքեան գերդաստանը գործադուլ կ'ընէ Հօհէնձօլլըրնեան գերդաստանին հանդէպ։

ՄԱՃԱՌԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ Պ· ԹԻՍԱՅԻ

Ֆրանսական լրագիրք ուշադրաւ զուգադիպութիւն կը համարին որ Երրեակ Նիզակակցութեան երեք մեծ սիւներն և Եւրոպիոյ երեք գլխաւոր հակաֆրանսական աշխարհավարներն, Անտրաշի, Թիսա և Պիզմարք, մի և նոյն ժամանակ կը հեռանան քաղաքական ասպարեզէն մէկ մէկ կերպիւ։ Իրաւ, Պ· Քրիսփի կը մնայ։ Բայց, Թօնքինի պէս, զՔրիսփի եւս quantité négligeable (զանց առնելի քանակութիւն) կը նկատեն շատ մը Ֆրանսացիք։

Թո՛ղ Վիեննայի Թղթակիցն հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ Պ· Թիսայի ներքին և հանրային կենաց վրայ։

Պատմութիւնը պիտի վկայէ թէ Պ· Քօլոման Թիսա դարուս կարողագոյն պետական մարդերէն մին եղած է։ Մեծութեան յատկանիշերէն ո՛չ մին ունի, բաց ի համբերութենէ և անձնիշխանութենէ։ Փայլուն ատենաբան չէ, ընդարձակ գաղափարներու տէր չէ, և քաղաքական կենաց մէջ աչքի զարնող նորութիւն մը չէ մուծած։ Ֆիզիքապէս, տկար ծերունւոյ մը երեւոյթն ունի, կորաքամակ, սպիտակ մօրուքով և խոշոր ակնոցներով, մինչ 59 տարեկան է միայն, հասակակից Ֆրանձ Յօզէֆ կայսեր, որ կայտառ է տակաւին։ Իւր գաղափարներով, կենցաղավարութեան եղանակաւ և բնաւորութեամբ Պ· Թիսա բնաւ չի նմանիր Մաճառաց մեծագոյն մասին։ Կալվինական բողոքական է, ազատական է, պարզասէր և սակաւապէտ միջնակարգ քաղաքացի մ'է, որ համեստ կ'ապրի, գլխովին աննման յանդուգն, զուարճասէր, առատաձեռն և շռայլ Մաճառ ազնուականներուն, զորս փափուկ այլ հաստատուն ձեռքով մը կառավարեց ընդ երկար։ Ամեն երեկոյ ժամ 6ին կը տեսնէք զՊ· Թիսա Ազատական Ակմբին մէջ, ուր թուղթ կը խաղայ հանդիպած մարդուն հետ՝ խաղը 25 փարայի։ Ժամ 8ին տուն կ'երթայ, և այլ ևս դուրս չելներ և մարդ չի տեսներ մինչեւ յաջորդ առաւօտ։ Նիմասցոյցը նախարարապետին յատկացուցած է երկու հազար Օսմ· ոսկիէ աւելի գումար մը սեղանի ծախուց համար, բայց Պ· Թիսա տարին մէկ անգամ միայն պաշտօնական հացկերոյթ կուտայ, և ուրիշ սեղան, հանդէս կամ երեկոյթ չի տար տարին ի բուն։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը բազմիցս գիտողութիւն ըրաւ թէ «Այս ի՛նչ կծծութիւն է· ամօթ չէ՞։ Ազգին դրամն առնուլ հացկերոյթներ տալու համար, և այնչափ ժլատօրէն գործածել»։ Պ· Թիսա ականջ չի կախեր։ Պատասխան իսկ չի տար։ Աւելին կայ։ Թէև 15 տարիէ հետէ նախարարապետ, Պ· Թիսա երբեք կառք չունեցաւ։ Հասարակաց կառք մը կը վարձէ մէկ տարուան համար, ու․․․ պրծա՛ւ։ Եւ երկար ժամանակ իւր վարձած կառքն ու կառապանը տեսակին մէջ ամենէն խեղճերն էին։ Տիկին Թիսա բազմիցս գանգատեցաւ կառապանին անքաղաքավարութենէն։ Ի՞նչ կը պատասխանէր Պ· Թիսա, «Այո՛, իրաւունք ունիք, բայց ի՞նչ ընեմ· խե՛ղճ Շնայտէր, եթէ լըռւի որ ճամբայ տուեր եմ, ո՞վ այլ ևս անոր երեսը կը նայի, ո՞վ անոր կառքը կը նստի»։ Անտրաշիի իմաստալից բառախաղերն և Ֆերէնց Տէաքի պատգամաձեւ զրուցուածքն հասարակաց բերնին մէջ են․ իսկ Պ· Թիսայի վրայ զրուցուածը սա է միայն թէ տարբերութիւն չունի պարկեշտ [illegible] մը, որոյ խնայողական փոքրիկ հնարքները մեծամեծ ծիծաղը կը շարժեն։

Բայց Պ· Թիսա ձիրքեր ալ ունի որք ծիծաղ չեն շարժեր։ Դիւրաւ չի խոստանար, բայց խոստումը կը գործադրէ անպատճառ։ Ձեռքի տակէ շատ կարօտելոց կ'օգնէ։ Իւր անձնական և ընտանեկան կեանք անստգիւտ է բոլորովին։ Ճշմարիտ տիպար մ'է ընտանեաց հօր և օրինակելի ամուսին։ Քէն չի պահեր։ Այնչափ հաւատարիմ է բարեկամութեան մէջ որ շատ անգամ իւր անարատ պարկեշտութեան քօղին ներքեւ կը հովանաւորէր կը պաշտպանէր պաշտօնեաներ, որք չարաչար գործածեր էին վարչապետին բարեկամական վստահութիւնն։ Այս բարեմասնութեանց շնորհիւ է որ սակաւախօս, պարզասէր, բարոյալից և խնայասէր Թիսա հանրային վստահութեան և համարման արժանացած է այնպիսի ազգի մը մէջ որ խօսքի և դրամի շռայլութիւնն հաւասարապէս կը սիրէ, որ պերճութենէ կ'ախորժի, և բարուց մասին թոյլ է քիչ մը։

Պ· Թիսա նախարարապետ եղաւ 1875ին, քաղաքական և ելմտական յոյժ շփոթ վիճակի մը մէջ։ Կոմս Անտրաշի, քառամեայ նախարարապետութեան փայլուն շրջանէ մը ետքը, Վիեննա գացած էր իբրեւ Նախարարապետ և արտաքին գործոց նախարար Աւստրիոյ-Հունգարիոյ։ Երեք նախարարապետներ ի Փէշթա իրարու յաջորդած էին առանց խորհրդարանական մեծամասնութեան տիրանալու։ Պ· Թիսա 1848ի մաճառական մեծ շարժման մասնակից չգտնուելով, ժողովրդեան պաշտած անձնաւորութեանց կարգէն չէր, և այնպիսի աննշան մարդ մը կոչելով ի նախարարապետութիւն, աւստրեան Արքունիքը կը յուսար խոնարհեցնել Հունգարիոյ գլուխն, և 1867ին հաստատեալ աւստրեւմաճառ երկեակ Սահմանադրութեան յարգը կոտրել։ Եւ իրօք, Թուրքիոյ և Սերպիոյ և յետոյ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ պատերազմաց միջոցին թուրքասէր մաճառ ազգը չարաչար հարուածեց Պ· Թիսայի քաղաքականութիւնը, զոր հակազգային կը նկատէր, քանի որ չէր փութար յօգնութիւն Թուրքիոյ և քանի որ կը յանդգնէր զՊոսնա-Հէրսէք զատել օսմ· վարչութենէն։ Ժամանակ անցնելով Մաճառք համոզուեցան թէ այս երկու մաճառ վարչապետք, Անտրաշի և Թիսա, ամեն բան լաւ տնօրինած էին յիշեալ քաղաքական տագնապին մէջ։ Բայց Թիսա թէ՛ իւր ազգէն կը զրպարտուէր և թէ Աւստրիացիներէն։ Աւստրուհի և մաճառուհի բարձր դասու տիկնայք եւս կծու գիտողութեամբք կը հեգնէին Պ· Թիսայի կալվինականութիւնն և կենցաղագիտութեան ու ասպնջականութեան պակասութիւնը։ Տիկին Թիսա դահլիճ ([illegible]) չունէր, այսինքն՝ պարբերական ընդունելութիւններ չէր ըներ, և Պ· Թիսա խնճոյքներ ու երեկոյթներ չէր տար։ Գլխովին անտարբեր էր պաշտօնական մեծութեան ու փառաց, կարեւորութիւն չէր տար պատուանշաններու, փոքրիկ քաղաքավարական պարտաւորութիւններու մասին բոլորովին անհոգ էր, ինչպէս են այցաքարտեր զրկել զանազան առիթներով, փողոցի և ժողովի մէջ ասոր անոր բարեւներ տալ։ Վերջապէս, չարաչար զանց կ'առնուր բոլոր այն ընկերային փոքրիկ հնարքներ որով ամեն երկրի մէջ Նախարարք կը ջանան բարեկամներ շահիլ և հասարակաց համարումը վաստըկիլ։

Եւ ա՛յս մարդն էր ահա որ տասնեհինգ տարի ամենայն բարեկարգութեամբ կառավարեց աշխարհի ամենէն խրոխտ, ամենէն անզուսպ ազգերէն մին։ Դաստիարակութեան, ճարտարագործութեան, երկրագործութեան, հանրօգուտ շինուածոց և նիւթական բարեկեցութեան մասին այս 15 տարւոյ միջոցին Հունգարիոյ հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը մասամբ իւր արդիւնք է Պ· Թիսայի իմաստուն տնօրինութեանց։ Ամենէն մեծ, ամենէն դժուար, ամենէն բազմածախս ծրագիրք չէին կասեցներ զինք, բաւ է որ համոզուէր թէ օգտակար են երկրին։ Իւր ճարտար ելմտագիտութեան փորձը տուաւ երբ՝ մի քանի տարի յառաջ՝ Սաբարի կոմսին ձեռքէն առաւ ելմտից նախարարութիւնը։ Սաբարի, որ այժմ Թիսայի յաջորդեց, 50 միլիոն ֆիորինի բաց մ'ունէր ելմտացոյցին մէջ։ Պ· Թիսա գրեթէ հաւասարակշռեց, բացն իջեցնելով միայն 400,000 ֆիորինի, որ գալ տարի բոլորովին կը գոցուի։

Ուրիշ պետական մարդիկ քանի հիննան պաշտօնի մէջ աւելի կը խրոխտանան, աւելի աննրբամտութիւն կը ցուցնեն իրենց քննադատներուն, գիտողութեան չեն հանդուրժեր բնաւ։ Թիսա այնպէս չէր։ Շատ դէշ բաներ զրուցեցան իրեն դէմ, բայց ինք միտքէն անգամ չանցուց կրճատել խօսելու, գրելու, հրատարակելու եւ ժողովներ կազմելու իրաւունքները։ Լրագրական ազատութիւնը կատարելագոյն է Հունգարիոյ մէջ, մինչ Աւստրիոյ մէջ իսկ դեռ շատ սեղմումներու ենթակայ կը գտնուի։ Անցեալ տարի Պ· Թիսայի առաջարկած զինուորական օրէնքին հակառակորդք ծայրայեղ ցոյցեր ըրին փողոցներու մէջ և անկարգութիւնք պատահեցան։ Շատ ազատականներ, ընդ որս հիմակուան կոմս Սաբարի, խիստ միջոցներ ի գործ դնել պահանջեցին։ Պ· Թիսա ականջ չկախեց։ 30,000 ցուցարարք փողոցներէն անցան։ Պ· Թիսա 30 ոստիկան անգամ չհանեց։ Բայց Պ· Թիսա թոյլ մարդ չէր։ Երբ ազգին

—)(105)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թէպէտ Միս-ա-Մօս սովորութիւն չունէր բնաւ դարակները խուզարկելու, այսուհանդերձ Լա Հէյօն կը վախնայ որ մի՛ գուցէ այդ օրը դիպուածաւ այդպիսի բան մը ընէ, ուստի ջաղացպանը դուրս ելլելուն պէս, կը փութայ վերցունել պանքթոմերն եւ իւր վրայ կը պահէ զայնս, մինչեւ իրիկուն։

Գիշերը միայն դարակին մէջ կը դնէ զայնս մինչեւ յաջորդ օրը։

Սակայն չ'ուզէր այսպէս մշտնջենական կերպով պահել զայնս, առանց փոխելու։

Լա Հէյօն ագահ է, բայց ո՛չ այն ագահութեամբ որ անօգուտ գանձեր դիզել կուտայ միմիայն զայնս հաշուելու հաճոյքին, զայնս դիտելու հրապոյրին համար։

Ինը հազար Փրանքով կարելի չէ՞ր միթէ շատ մը բաներ գնել։

Օրինակի համար, գետին մը, Շանդկըրըէի փոքրիկ կալուածն ընդարձակելու համար։

Ասկից զատ, ժամանակէ մը հետէ ջաղացքը մեծամեծ նորոգմանց պէտք ունի։

Հէյօնին հնարամիտ խնամքը շնորհիւ միայն կանգուն կը մնայ այն։

Իրաւ է թէ այր և կին քանի մը հարիւր Փրանքի խնայողութիւն ունին, բայց այդ գումար անբաւական է։

Այս կերպով ահա գեղջկուհին կուզէ գործածել իր գանձը։

Բայց ինչպէ՞ս այդ դրամին խօսքը բանալ Միս-ա-Մօին։

Ինչպէ՞ս անոր ընդունել տալ զայն։

Հազարումէկ խորհուրդներ պաշարած էին իր միտքը։ Բայց անոնցմէ ո՛չ մին լաւ կը գտնէր։

—Միս-ա-Մօ նենգամիտին մէկն է, կ'ըսէր ինքնին· վրան բաց բան մը պատմելու չեմ իրեն։ Եթէ հնարելիք պատմութիւնս ճշմարտանման ըլլայ, պիտի հաւատայ խօսքիս, վասն զի միտքէն չանցնիր թէ ես ի՛նչ ըրած եմ Ֆէյնի Տան մէջ։ Ապա թէ ոչ կը հարցաքննէ զիս ու նեղը կը դնէ։ Եւ եթէ մտքէն ամենափոքր կասկած մը իսկ անցնի, կը դիտէ զիս մինչեւ որ խօսիմ։ Երիկս պզտիկ մարդ մըն է, բայց ձեռքը շատ ծանր է։

Երեկոյին, Միս-ա-Մօս ջաղացքէն դուրս չելաւ։ Արդէն, միջօրէէն ի վեր կ'անձրեւէր։ Դաշտօրէից մէջ մնալն անհնար էր։ Մարէնքօ իրիկուան մէկ մասն անոնց քով անցուցած էր։

Մարէնքօ բարեկամը գոհ չէր իրաց ընթացքէն։

Նոյն առաւօտուն իսկ տեսած էր անտառապահ Ժան-Ժանը որ նախորդ օրը տեղի ունեցածները պատմած էր անոր։ Մարէնքօ՝ կատաղութենէն՝ հայհոյութեանց հեղեղ մը արձակած էր։

—Մեզի խա՛ղ խաղան այսպէս։

—Ի՞նչ կը կարծէք որ թաղուած ըլլար այնտեղ։ Կասկած մը ունի՞ք, պարոն Մարէնքօ, կ'ըսէր ծերունի անտառապահը խորհելի երեւոյթով մը։

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ, գողցուած ստակ կար պահուած։

—Ի՞նչէն կը կարծէք։

—Ամենապարզ գիտողութիւն մը։ Այն օրէն՝ յորում քու տէրդ, հայր Բուրաժօն, Բարիզ գնաց սեղանաւորին յանձնելու իր քով պահած դրամը, մինչեւ մահուան օրը սահող ժամանակամիջոցին սա բանը տեղի ունեցած է. ագարակապանք ու ատաղձի վաճառականք անոր բերած կամ ղրկած են առաջինք իրենց վարձակալութեան գինը ու վերջինք անտառներէն կտրուած փայտերուն գինը։ Պ· Բուրաժօ,—իր իսկ թղթերուն մէջ տեսայ,—տասն հազար Փրանքի մօտ գումար մը ստացած էր։ Արդ, Պարոն Ժան-Ժան, այդ դրամին հետքն իսկ գտնուած չէ, ի՞նչ եղած է։

—Ըսել է գողցուած է։

—Եւ, խուզարկութեան մը երկիւղէն, տեղ մը պահած են զայն։ Սխալեցայ, երբ ըսի թէ հետքը գտնուած չէ։ Ընդհակառակն, հետք մը կայ․․․

—Ո՞րն է այն։

—Ատաղձի վաճառականի մը մէկ նամակն, որ հազար Փրանքնոց երեք պանքթոմ պարունակած էր, և որ յետ գրութեանը մէջ թիւերը կը նշանակէր։

—Պատուական տեղեկութիւն մըն է այդ։

—Թերեւս։ Ի՛նչ որ ըլլայ, այդ գումարը գողցուած եւ պահուած է Միս-ա-Մօին կամ կնոջը ձեռամբ, գուցէ երկուքին միջոցաւ միանգամայն։ Երկուքէն որը՞ հողէն հանած է պանքթոմերը։

—Միս-ա-Մօը։

—Ապահո՞վ ես։

—Չտեսայ, բայց լսեցի որ կ'երգէր այն կաղնիին կողմէն որուն ստորոտը ծակ մը բացուած է հողին մէջ։

—Շատ զարմանալի է որ Միս-ա-Մօս այսպիսի գործ մը տեսած պահուն երգել սկսի, առանց վախնալու որ քու ուշադրութիւնդ կը հրաւիրէ եւ իր կողմը կը ձգէ զքեզ։

—Իր սովորութիւնն այսպէս է։ Երբ մէկ կողմէն կ'երգէ, կրնանք ապահով ըլլալ թէ այն կողմը չէ որ գաղտորութիւն պիտի ընէ, այլ միւս կողմը։ Ես իր սովորութեանց տեղեակ եմ։ Ինքն ալ գիտէ այս բանս։ Ուստի երէկ բոլորովին հակառակն ըրաւ։ Եւ իրաւունք ունէր, քանի որ խաբեց զիս։

—Ուրեմն ինձ կը մնայ Շանդկըրըէի ջաղացքին մէջ հսկել իր վրայ, աւելի մօտանց։ Մինակ, հայր Ժան-Ժան, ես այլ եւս պատճառ մը չունիմ Շանդկըրըէ մնալու, եթէ քիչ մը գաղտորութիւն չընեմ։

—Իրա՞ւ։

—Ուստի մի՛ զարմանար եթէ տեսնես որ դաշտերուն շուրջը կը թափառիմ Միս-ա-Մօի հետ։

—Ի՞նչ ընելու մտադիր ես։

—Լորամարգի որսալ ու Բարիզ ղրկել։

—Այդ բանը իմ գործս չի գար։

—Մտածեցէ՛ք անգամ մը որ պառաւ Վէրժինիի վրէժը լուծուած չէ դեռ։ Եթէ քու երէններդ կարեւորութիւն ունին, աւելի մեծ կարեւորութիւն ունի այն դատը որուն կը ծառայեմ։ Բանի մը լորամարգի աւելի կամ պակաս, ի՞նչ կըլլայ։

—Այն ատեն, ուզածդ ըրէ՛, ըսաւ Ժան Ժան սրտնեղութեամբ։

—Սա ալ ըսեմ որ բանէ մը մի՛ վախնար, զմեզ չպիտի տեսնես։

—Բաց դաշտի մէջ դժուար է զձեզ չի տեսնելը։

—Ցորենները բաւական բարձրացած են արդէն։ Ակօսներուն մէջ կը պառկինք։

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ։ Լաւագոյն կը սեպեմ բնակարանէս դուրս չելլել, վասն զի եթէ ելլեմ․․․

—Ակամայ կրնաս ձերբակալել զմեզ։

—Ձեռքս չէ։

—Ու ամբաստանագիրը կը հանեն ետեւէն։

Մարէնքօ կը ծիծաղէր։ Ժան-Ժան ուսերը բարձրացուց։

—Կատակ է, ըսաւ։

Անտառապահն ու ոստիկանութեան լրտեսը բաժնուեցան իրարմէ։

Միջօրէէն յետոյ, Մարէնքօ արտասովոր բան մը նշմարած չէր ջաղացպանին վարմանցը մէջ։ Միս-ա-Մօս հանդարտ կ'երեւէր և գաղտնի խորհուրդ մը ունեցող մարդու մը երեւոյթը չունէր։ Լա Հէյօն գրեթէ շարունակ անխօս կը մնար։ Միջօրէէն մինչեւ իրիկուն, չորս բառ չարտասանեց։

Մարէնքօ շփոթած կը մնար։

—Շատ դիմացկուն են, ըսաւ, դըժուար պիտի ըլլայ հետերնին գլուխ ելլել։

Իրիկուան, գաւաթ մը օղի խմեց ջաղացպանին հետ· յետոյ յարդի ամբարանոցը գնաց որ իրեն ննջարանի կը ծառայէր։

Մինակ դուրս ելած ատենը ըսաւ Միս-ա-Մօին․

—Վաղը, լորամարգին կ'երթանք, այնպէս չէ՞։

—Կըլլայ· հետաքրքիր եմ տեսնելու թէ ինչպէ՛ս պիտի ընես։

Երբ Մարէնքօ դուռը գոցեց, ջաղացպանն ըսաւ․

—Այս մարդը յոգնիլ չի գիտեր։ Օձիքը ձեռք տալէ ալ վախ չունի։ Ցորեկ ժամանակ գաղտորութիւն ընելէ չի վախնար։ Այս տղան գործիս կուգայ։

Գաւաթը պարպեց եւ երկրորդ մըն ալ լեցուց։

Լա Հէյօն լուռ մօտիկ գուլպայ կը հիւսէր, մտազբաղ երեւոյթով մը։

Յանկարծ մրմռաց․

—Այս ի՛նչ դժուարութիւն կը քաշենք հացերնիս ճարելու համար։ Այսքա՛ն կ'աշխատինք ու նորէն անասուններու պէս կ'ապրինք։

—Ինչո՞ւ կ'ըսես այդ խօսքը։

(Շարունակելի)

ջանը պահանջէր, չատ ուզուն և հաստատակամ էր, ինչպէս փորձով տեսան զինք երբեմն ծաղրող Աւստրիացիք։ Թիսայի բաժինն ինկաւ 1877 ին և յետոյ 1887 ին նորոգել տասնամեայ պայմանագիրն (Ausgleich) որով կապուած են Աւստրիա և Հունգարիա, և երկու անգամն ալ Պ. Թիսա այնքան պինդ սակարկեց որ կարեւոր առաւելութիւններ ձեռք բերաւ իր ազգին համար։ Աւստրիացի պետական մարդիկ կը տրտնջէին իր յամառութեան դէմ. բայց ի՞նչ կրնային ընել։ Թիսա կ'ըսէր թէ ինք Վիեննա եկած է բանակցելու ո՛չ թէ իբրեւ սոսկ պաշտօնեայ Միապետի մը, այլ նաեւ իբրեւ Թարգման ազատ Խորհրդարանի մը։ Աւստրիոյ հետ իր կապակցութեան թէ՛ քաղաքական, թէ տնտեսական և թէ զինուորական պայմանաց մասին Հունգարիա յաջողեցաւ չահուց մեծագոյն մասն և ծախուց փոքրագոյն մասն առնալ, չնորհիւ կորովամտութեան Պ. Թիսայի։ Օրինակ մը բաւ է. — Առեւտրական դաշնագրաց նորոգման առթիւ, Աւստրիոյ ճարտարագործութեան չահերը զոհուեցան Հունգարիոյ երկրագործութեան չահուց։ Ռումանիա իր սահմանագլուխները փակեց տարեկան 50 միլիոն ֆիորինի արժողութեամբ աւստրեան գործարանական ապրանաց դէմ, որովհետեւ Հունգարիա, իր գուարարածներուն չահը պաշտպանելով, չէր թոյլատրեր ռումանական ցուարաց մուծման ի Մաճառստան։ Նաեւ, Պ. Թիսա յաջողեցաւ ձեռք բերել որ Ֆիումէի հունգարական նաւահանգիստն ընդարձակուի եւ բարւոքի ի վնաս Թրիեստէի աւստրեան նաւահանգստին։ Քաղաքական ասպարէզին մէջ եւս, Հունգարիոյ բաժնին նախարարապետն Աւստրիոյ բաժնին նախարարապետէն աւելի ազդեցութիւն բանեցուց Երրեակ Նիզակակցութեան կնքման և պահպանման խնդրոյն մէջ, և այս պատճառաւ է որ Վիլհէլմ Բ. կայսր Վիեննա այցելուն առթիւ բան մը չտուաւ Թաաֆֆէ կոմսին, բայց իր բարձրագոյն մէկ պատուանչանով պատուեց զՊ. Թիսա։

. .

Դժուար բան է որ Մաճառք ճշմարիտ յաջորդ մը գտնեն Պ. Թիսայի։ Կնճռալից է մաճառ նախարարապետի մը պաշտօնն. որովհետեւ հոն պէտք է տանի՝ մէկ կողմէ՝ Աւստրիոյ հետ վէճի չբռնուելու, և միւս կողմէ՝ մաճառ տարրն առաւելապէս պահելու հակամաճառ ցեղերու մեծամասնութեան մը հանդէպ։ Եթէ մաճառ նախարարապետ մը չկարենայ տիրապետել Խորհրդարանին, եթէ Աւստրիոյ հետ գժտութիւնք յաճախեն, կրնայ պատահիլ որ Արքունիքն ութ միլիոն Սլաւները, Գերմանները, Ռումանները և Հունգարիոյ ուրիչ ցեղերն եօթն միլիոն Մաճառաց դէմ հանէ։ Ասոր փորձն Աւստրիոյ մէջ տեսնուեցաւ արդէն։ Մինչեւ որ Թաաֆֆէ կոմս նախարարապետ եղաւ, ո՛չ ոք միտքէն կ'անցունէր թէ Աւստրիոյ ազատական Գերմանք տասն տարի կառավարական իշխանութենէ և պաշտօնէ զուրկ պիտի թողուէին՝ չնորհիւ Չեխերու, Լեհերու, Իտալացիներու և անդրալեռնական ազնուականներու դաշնակցութեան, որուն կրթնած է Թաաֆֆէ կոմսին արդի վարչութիւնը։ Գէշ, չատ գէշ օր մը պիտի լինի Մաճառաց համար երբ Հունգարիոյ սլաւ տարերք գերիշխան հանդիսանան։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ՊԻՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Պիսմարք իշխանի հրաժարականն ընդունելուն առթիւ, Վիլհէլմ կայսր հետեւեալ երկու նամակներն ուղղած է, զորս մարտ 21 թուով հրատարակեց Րայխս-Անցայգեր, կայսրութեան պաշտօնաթերթը։

Սիրելի Իշխան իմ,

«Խորին յուզմամբ տեսայ ձեր մարտ 8 թուով խնդրագրէն թէ որոշած էք հրաժարիլ այն պաշտօններէ զորս երկար տարիներէ հետէ կը վարէիք աննման յաջողութեամբ։ Կը յուսայի որ ի կենդանութեան չպիտի բաժնուէինք ձեզմէ. Թէեւ այսօր, ձեր հրաժարման ծանր հետեւանաց կատարեալ գիտակցութեամբ հանդերձ, հարկադրեալ եմ բաժանման գաղափարին համակերպիլ, յուզեալ սրտով յանձնառու կը լինիմ առ այս, բայց այն հաստատ վստահութեամբ թէ ձեր խնդրագրոյն հաւանելով պիտի նպաստեմ ձեր ոյժերն և ձեր կեանքը պահպանելու ըստ կարի երկար ժամանակ, յօգուտ Հայրենեաց, որ անոնց փոխարէնն այլուր չի կրնար գտնել։ Ձեր հրաժարագրոյն մէջ այնպիսի պատճառներ կը ցուցնէք որ համոզուած եմ թէ զձեզ ետ կեցնելու համար ո՛ և է փորձ չպիտի յաջողի։ Ձեր բաղձանաց կը պատասխանեմ ուրեմն՝ ի խնդրոյ ձեր արձակելով զձեզ կայսրութեան նախարարապետի, նախարարաց խորհրդոյ գահերէցի և արտաքին գործոց նախարարի պաշտօններէն, այնու վստահութեամբ թէ ձեր խորհուրդք և ձեր գործունէութիւն, ձեր հաւատարմութիւն և ձեր անձնուիրութիւն յապագային եւս չպիտի թերանան ո՛չ ինձ ո՛չ Հայրենեաց։ Կենացս մեծագոյն երջանկութիւններէն մին համարած եմ զձեզ իմ մօտս ունենալ իբրեւ առաջին խորհրդականս, երբ յիշխանութիւն անցայ։ Ինչ որ բրիք և ձեռք բերիք յօգուտ Բրուսիոյ և Գերմանիոյ, և այն բարի ծառայութիւնք զորս մատուցիք իմ Տանս, իմ նախորդացս և ինձ՝ ցմիշտ քանդակեալ պիտի մնան իմ և գերման ժողովրդեան երախտագէտ յիշողութեան մէջ։ Օտարք եւս արժանապէս պիտի գնահատեն ձեր իմաստուն և գործունեայ քաղաքականութիւնն խաղաղութեան, զոր կատարելապէս համոզմամբ իմ ընթացքիս կանոն պիտի բռնեմ յապագային։ Կարող չեմ ձեր ծառայութիւններն ըստ արժանւոյն վարձատրել։ Պէտք է չատանամ իմ և Հայրենեաց յաւիտենական երախտագիտութեան հաւաստիքը տալով ձեզ։ Ի նչան այս երախտագիտութեան, Լաւենպուրկի Դքսութիւնը կը չնորհեմ ձեզ։ Նաեւ ձեզ պիտի զրկեմ իմ կենդանագիրս բնական մեծութեամբ։ Աստուած օրհնէ զձեզ, սիրելի իշխանդ իմ, և տակաւին երկար տարիներ չնորհէ ձեզ հանդարտ ծերութեամբ, ձեր պարտաւորութիւնն հաւատարմապէս կատարած լինելու գիտակցութեամբ զարդարեալ։ Այս զգացմամբք, միշտ սիրով,

Ձեր երախտապարտ կայսրն ու Թագաւորն
ՎԻԼՀԷԼՄ»

Պերլին, 20 մարտ 1890

Աւասիկ երկրորդ նամակն.

Առ Պիսմարք իշխան

«Ձեմ կրնար թողուլ որ մեկնիք այն պաշտօնավայրէն ուր երկար տարիներ աչխատեցաք իմ Տանս համար, նաեւ Հայրենեաց մեծութեան ու բարգաւաճման համար, առանց խորին երախտագիտութիւնս յայտնելու, իբրեւ գերագոյն պետ բանակին, անմոռանալի ծառայութեանց համար զորս մատուցած էք առ բանակն։ Խորին հեռատեսութեամբ, երկաթեայ հաստատամտութեամբ, օգնեցիք իմ հանգուցեալ մեծ հօրս երբ պէտք եղաւ մեր զինուորական ոյժերուն անհրաժեշտ վերակազմութիւնն ի գլուխ հանել՝ ամեն դժուարութեանց հակառակ։ Նպաստեցիք հարթելու այն ուղին ընդ որ գերման բանակն, օժանդակութեամբ Տեառն, յաղթութենէ ի յաղթութիւն առաջնորդուեցաւ։ Դիւցազնական սրտով, ձեր զինուորի պարտաւորութիւնը կատարեցիք մեծ պատերազմաց մէջ, և ցայսօր յօժարամտութիւն ցոյց տուիք ամեն հոգածութեամբ և անձնուիրութեամբ աչխատելու որպէսզի մեր ժողովուրդ անվթար պահպանէ զինուորական կազմակերպութիւնը զոր իր հայրերէն ժառանգած է, խաղաղութեան բարեաց պահպանման համար գործնական երաչխաւորութիւն մը հաստատելով այս կերպիւ։ Գիտեմ որ բանակն համամիտ է ինձ՝ երբ մաղթեմ որ այս մեծ գործերը կատարող մարդը դեռ ընդ երկար ապրի՝ բանակին բարձրագոյն աստիճանին մէջ։ Ուրեմն, հեծելազօրաց աւագ զօրապետ կ'անուանեմ զձեզ՝ Մարէչալի աստիճանաւ ու տիտղոսով, եւ կ'աղօթեմ առ Աստուած որ այս պատուական դիրքին մէջ դեռ չատ տարիներ զձեզ տեսնելու և վայելելու բախտն ունենամ։

ՎԻԼՀԷԼՄ»

Պերլին, 20 մարտ 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ
ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ ԺԲ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 16 մարտ, ի Խորհրդարան Գալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամ ճիչդ 7 ին և փակուի 10 ին։

Կը հրաւիրեմ Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամ աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

13 Մարտ 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Տեղեկագիր Կաթողիկոսական Խորհրդարանական Յանձնաժողովոյ. Շարունակութիւն վիճաբանութեան. — (ԴՈՒՆՓԱԿ)

Ատենադպիր
Մ. Ց. ՄԻԼԻՔԵԱՆ

Կրօնական Ժողովոյ չորաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի։

Ժողովն յանձնաժողով մը կազմեց, վիճակաւ դադարեալ և պաշտօնով բացակայ գտնուող եկեղեցական ուժ եւ բնափոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար, ինչպէս նաեւ պատրաստեց ընտրելեաց եռապատիկ ցանկ մը։

Սոյն յանձնաժողովը կը կազմեն Արժ. Տաճատ Ծ. վարդապետ Ոսկանեան, Արժ. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Արշարունի, Արժ. Տ. Սամուէլ Աւագ քահանայ և Կրօնական Ժողովոյ դիւանատան պաշտօնեայք։

Սելանիկի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Արսէն քահանայ Մակեդոնիոյ այլ եւ այլ կողմերը գտնուած հայ գաղթականաց նկատմամբ տեղեկութիւններ տուած էր, ըսելով որ զուրկ կը գտնուին կրօնական ամեն պէտքերէ, և Ժողովն որոշած էր աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ պահանջել նոյն քահանայէն։ Արդ, Ժողովն իր երեկի նստին մէջ որոշեց գրել Տ. Արսէն քահանայի որ Մակեդոնիոյ կողմերը պտոյտ մը կատարէ՝ թէ՛ այդ կողմերը գտնուած հայ գաղթականութիւնները հոգեւորապէս մխիթարելու և թէ՛ նոցա վիճակին մօտէն տեղեկանալու համար։

Ժողովը, տեղեկանալով որ Սամսոնի եկեղեցւոյ բակին մէջ գերեզմանոց մը թաղուած է, որոշեց այդ առթիւ տեղեկութիւն պահանջել Տրապիզոնի առաջնորդարանէն։

Գարամաճեան Մինաս էֆէնտի Ս. Գրոց համառօտ պատմութիւն մը աշխատասիրած ըլլալով, ի պէտս ազգային վարժարանաց, Ժողովն յանձնեց զայն իր անդամակիցներէն Արժ. Տ. Սահակ Աւագ քահանայ Տ. Սարգսեանի ի քննութիւն։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ խնդիրներով։

Սպարտացի Տ. Սարգիս քահանայն, որ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ մայրաքաղաքս կոչուած էր, իրեն դէմ եղած ինչ ինչ գանգատանաց մասին բացատրութիւն տալու համար, յետ քննութեան անպարտ արձակուած ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք հայրն արտօնեց որ Տ. Սարգիս իր հայրենիքը վերադառնայ։ Ն. Ամենապատուութիւն աւագ քահանայի աստիճան տուաւ և միանգամայն յանձնեց ըՍպարթայի ազգայնոց ուղղեալ Պատրիարքական կոնդակ մը, որով յորդորէ կը կարդայ սիրով և միաբանութեամբ ապրիլ եւ խոյս տալ երկպառակութիւններէ ու նոստ վէճերէ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրօնական Ժողովոյ Ատեն. Կեդր. Վարչութեան

Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովն իր ըրած պաշտօնական քննութեամբք ստուգելով թէ Մամբրէեան Պ. Գարեգին իր հօր Մամբրէեան Արժ. Տ. Արիստակէս քահանայի դէմ Փունջ լրագրի 18 Նոյեմբեր 1889 եւ թիւ 2177 թերթին մէջ հրատարակած յօդուածն՝ լոկ զրպարտութիւն է։

Եւ որովհետեւ Կրօնական Ժողովն ըսած էր իրեն ուղղել և յորդորած որ հերքումն գրէ իր նախորդ հրատարակութեան, և չէր յանձն առած, ուստի կը վճռէ թէ յիչեալ Պ. Գարեգինն զրկուած է յազգային դպրոցս ուսուցչութեան եւ դաստիարակութեան պաշտօն վարելէ, ինչպէս նաեւ ազգային ուրիչ ո և է պաշտօնէ։

12 մարտ 1890
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պոլիս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ

Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն, որ երէկ առաւօտ Վառնայէն մայրաքաղաքս պիտի ժամանէր, չկրցաւ գալ Սեւ Ծովու մէջ տիրած մրրկին պատճառաւ։ Լոյտի ընկերութեան Իմբէրատրիչէ չոգենաւն, յորում կը գտնուէր Ն. Բարձրութիւն, մրրկին պատճառաւ իրիկուան ուշ ժամանակ հասաւ Սեւ Ծովու նեղուցին մօտ տեղ մը, որով իշխանն երէկ գիշեր չոգենաւին մէջ մնաց։

Ն. Բարձրութիւնը դիմաւորելու համար գնացող օսմանեան բարձրաստիճան պաշտօնատարք ինչպէս նաեւ իտալական դեսպանն երէկ գիշեր չոգենաւին մէջ մնացին Գավաղի առջեւ։

Մայրաքաղաքիս իտալական գաղթականութեան երեւելիք, որք նաւածիդ չորս չոգենաւներով մինչեւ Սեւ Ծովու բերանը գնացած էին, երէկ իրիկուն ժամ 12 ին վերադարձան և այս առաւօտ դարձեալ պիտի երթան։

Պալատական կառքերն եւս երէկ իրիկուն մինչեւ ժամ 12 սպասեցին Տոլմա Պաղչէի ծովեզրն։

Իշխանն այս առաւօտ կանուխ Գավաղէն Պոլսոյ նաւահանգիստը կը ժամանէ չոգեմակոյկով մը, որ Ծովային նախարարութեան կողմէ Ն. Բարձրութեան յատկացուած է։

Կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա Տոլմա Պաղչէի պալատան առջեւ յանուն Վեհ. Սուլթանին պիտի ընդունի Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն եւ յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ պիտի մաղթէ։

Կայս. Թիկնապահ Ֆերիգ Ահմէտ Ալի փաշա իշխանին հետեւորդ կարգուած է, ցորչափ մնայ ի մայրաքաղաքս։

. .

Լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն, Իտալիոյ Գահաժառանգ իշխանը բերող չոգեմակոյկը Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը կը մտնէ։

ՊԱՇՏՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ելմտական նախարարութեան Պէյթ-իւլ-մալի գասսամ անուանեցաւ Սալիհ էֆէնտի, քարտուղար նոյն պաշտօնէութեան։

Տրապիզոնի Շիրան գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Բիչէր պէյ, նախորդ գայմագամ Օֆի։

Նէնիչէհրի օսմանեան հիւպատոսարանին քանչլէր անուանեցաւ Ահմէտ Ֆուատ պէյ, քարտուղար թղթակցութեանց դիւանին Արտաքին գործոց նախարարութեան։

— —

Սանճէքի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Էնկիւրիի նահանգին կալուածահամարի ու տրոց տնօրէն Աքիֆ էֆէնտիի և Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Շէհապէտտին ու Թէվֆիգ պէյերու։

Սալիհէի աստիճան՝ Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Ապտիւրրահման ու Ապտիւլգատէր պէյերու, Թիրէպօլու գաւառակին թաղապետութեան նախագահ Մէհմէտ էֆէնտիի և Ն. զօրաբանակին արկղակալի օգնական Րիֆաթ էֆէնտիի։

— —

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ջմիւռնիոյ Միւֆթի Սալիհ էֆէնտիի և Ալյոնի նահանգին վերաքննիչ ատեանի հուգուգի ճիւղին անդամ Ֆէսճիզատէ Իլհամ Մէհմէտ Ֆէհմի էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Հալէպի աւստրիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մոից Բիչչիոթթի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատան քարտուղարներէն Պառոն տը Պոռնի և տը Կոկանչեթմի ասպետին։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կարնոյ Խարբէրի ժողովոյ անդամ և տեղւոյն հայ-հռոմէականաց երեւելիներէն Շապանեան Գրիգոր էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սոֆիայի աւստրիական հիւպատոսարանին առաջին քարտուղար Պ. լը Թրոթթայի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Մարսիլիոյ փաստաբաններէն Պ. Հէնրի Պէռլիէէի և տեղւոյն թաղապետութեան օգնական Տոքթ. Հէնրի Միռաէլի, ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս մատուցած են Մարսիլիոյ օսմանեան հիւպատոսարանին։

Երկրորդ կարգի Շէֆագաթ՝ Եգիպտոսի միջազգային դատարանի անդամ Ներէն Լիկոթէթթի կոմսին կնոջ։

ՄԱԼԻՅԷՆ ԵՒ ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ

Շաբաթ օրը, Ելմտական պաշտօնատան մէջ կնքուեցաւ այն պայմանագիր որ Մալիյէին ու Օսմ. կայս. Պանքային միջեւ կեցած առկախ հաչուուց կարգադրման պայմանները կը սահմանէ։ Պայմանագիրն ստորագրեցին, ի դիմաց Ելմտական նախարարութեան՝ Վսեմ. Յակոբ փաշա, ի դիմաց Օսմ. Պանքային՝ Սըր Էտկար Վինսընդ, և ի դիմաց Հանրային Պարտուց վարչութեան՝ Պ. Քայյարտ։ Յետ այս գործողութեան, ստորագրեալ օրինակները փոխանակուեցան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Կիրակի գիչեր, կայս. պալատան մէջ ի պատիւ ֆրանսական դեսպանին տրուած հացկերոյթէն առաջ, արարողապետ Մինիր փաշա՝ Մոնդէպէլլօ կոմսին ներկայանալով՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ յանձնեց Իմթիյազ պատուանչանի ոսկի եւ արծաթ չքադրամները։

Պ. ՆԷԼԻՏՈՖ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ այս ամսու Պէօյիւքտէրէի ամարանոցը պիտի երթայ։ Ամիս մը Բրինքիբօ անցունելէ յետոյ, արձակուրդով Ռուսիա պիտի ուղեւորի։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատական նախարարութիւնն որոշած է դրոշմաթուղթեր հաստատել, դատական գործոց համար առնուած տուրքերու հաւաքումը ապահովելու համար։ Այս որոշում բոլոր դատարանաց կողմէ գործադրուիլ սկսած է ամսոյս առաջին օրէն։

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔ

Կայս. Իրատէ մը հրամայած է գործադրել այն որոշումն, զոր Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը առած էր, բարեփոխելով Պատժական օրինաց յառաւել յօդուածն, որ կը վերաբերի հրձիգներու։

ՀԱԼԷՊԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Հալէպի նահանգին մէջ զինուորական հէփալէներու առթիւ կատարուած խարդախութեան գործին նկատմամբ քննութիւնք կը կատարուէին Սուրիոյ ու Պէրութի կուսակալաց միջոցաւ։ Քննութիւնք աւարտելու մօտ ըլլալով, հարկ եղած տեղեկագիրը պիտի մատուցուի Ելմտական նախարարութեան։

ՄՍԻ ԳՆՈՅՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ

Հագիգաթ, որ մսի գնոյն տարօրինակ բարձրացումն յիչելով ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած էր, այսօր կը ծանուցանէ թէ երեսունի չափ մսավաճառք և ոչխարի վաճառականք, որոց չահադիտութիւնը պատճառ եղած էր մսի գնոյն բարձրացման, պատասխանատու ճանչցուած են և կը դատուին Պոլսոյ նախնական դատարանի պատժական առաջին ճիւղին առջեւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՍԼԱՄՔ

Հագիգաթ կ'իմանայ թէ Պուլկարիոյ Թօմթրաքան ու Սիլիսթրէ քաղաքաց մէջ բնակող իսլամք որոշեր են Թուրքիա գաղթել։ Սոքա նախ և առաջ բանակցութեան պիտի մտնեն գաղթականաց վարչութեան հետ, իրենց բնակելու տեղերն որոշելու համար եւ յետոյ պիտի գաղթեն ո և է դժուարութեան չհանդիպելու համար։ Սոյն երկու քաղաքաց իսլամք նկատելով որ Պրուսայի նահանգին մէջ բաւական թուով գաղթականք կը գտնուին, այնպէս որ այլ եւս տեղ չէ մնացած նորեկներու համար և նկատելով որ Ասիոյ դէպի ներսերն աւելի ընդարձակ հողեր կը գտնուին, պիտի առաջարկեն եղեր որ նախ քննիչներ զրկուին Էնկիւրիի ու Գոնիայի կողմերը, քննութիւններ կատարելու համար այն տեղերու մասին որք պիտի յատկացուին իրենց բնակութեան։

Հագիգաթ այս առթիւ աւելի լաւ կը գտնէ որ Րումելիի գաղթականք Միջագետաց կողմերն եւս բնակութիւն հաստատեն, զի այդ կերպիւ թէ այդ տեղերը կը չէննան և թէ բնիկներու քաղաքակրթութեան մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանեն։

«ՄՈՒՀԱՄՄԷՏ» ԹԱՏԵՐԱԽԱՂՆ Ի ՓԱՐԻԶ

Անցեալ չաբթուն մէջ ծանուցինք թէ արաբական դէպքերէ քաղեալ Պ. Պոռնիէի նոր թատերախաղին դէմ Վեհ. Սուլթանին կողմէ դիտողութիւն եղած ըլլալով, ֆրանսական կառավարութիւնը «Թէաթռ Ֆռանսէ»ի կողմէ արդէն ընդունուած այդ խաղի ներկայացումն արգիլած է, հաւաստելով միանգամայն օսմանեան կառավարութեան թէ Պ. Պոռնիէի գործոյն մէջ մահմէտական կրօնին դպչող բան չկար։

Թարիգ և Թ. Հագիգաթ իրենց այս առուր խմբագրականները կը նուիրեն այս խնդրոյ, չերմօրէն բանիւք ներբողելով Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ կայսեր՝ իբրեւ ճշմարիտ յաջորդ Մարգարէին՝ ցոյց տուած կրօնասիրական եռանդն ու հոգածութիւնն, որով փութացած է Մուհամմէտի յիչատակին պաշտպան հանդիսանալ, և նախ թատերգութեան ներկայացումն յետաձգել տալ յետոյ, բոլորովին խափանել տալ զայն։ Մեր թերթք պաշտօնակիցք միահամուռ կը հաստատեն թէ Մարգարէին և անոր պարագայից նուիրական անուանց թատերաբեմին վրայ քաշքշուիլն ընդհանուր վիշտ պիտի պատճառէր մահմէտական ազգաց ու ազանց մէջ, և հետեւապէս գոհ և չնորհակալ են որ ֆրանսական փափկանկատ կառավարութիւնն, յարգելով Խալիֆային և ընդհանրին բովանդակ մահմէտական աչխարհին օրինաւոր դիւրազգածութիւններն, արգիլած է ՄՈՒՀԱՄՄԷՏ անուն թատերախաղին ներկայացումն։ Այս առթիւ, յիչեալ լրագիրք ներբողալից բանիւք կը խօսին Թուրքիոյ և Ֆրանսայի միջեւ ի վաղուց անտի հաստատեալ բարեկամական յարաբերութեանց վրայ որոց մի նոր փորձն ու ապացոյցը ընծայած է այս դէպքին մէջ երկուց կառավարութեանց ընթացքը։ Նաեւ ի վեր կը հանեն այն մեծ յարգն ու համարումը զոր օտարք կը տածեն Վեհ. Սուլթանին անձին նկատմամբ, որոյ հզօր ազդեցութեան մէկ նոր ապացոյցը կը համարին սոյն դէպք։ Թ. Հագիգաթ մանաւանդ չնորհակալութիւն կը յայտնէ մայրաքաղաքիս ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսին այս խնդրոյ մէջ բարեկամական միջամտութեան համար։

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ

Սելանիկի Արքունի կալուածոց վերատեսուչ Աղն. Գրիգոր էֆ. Բաչալեան այս առաւօտ մայրաքաղաքս ժամանեց իր կնոջ հետ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Յունաց Պատրիարքարանի պաշտօնական թերթը՝ Էքլէզիասթիքի Ալիթիա, հրատարակած է պատճէնն այն երկու պաշտօնագրոց որք Դատական նախարարութեան կողմէ ուղղուած են յիչեալ Պատրիարքարանին։

Թէզքէրէներու մին կ'ըսէ թէ, ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ Ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ նամակէ մը իմացուելով որ 150 հոգիէ բաղկացեալ ընկերութիւն մը գումարուած է Միրալոսի (Էլիաս պէյ թաղ) յոյն աղջկանց վարժարանին մէջ. թէ այդ ընկերութիւն, իր կատարած հանգանակութիւններով հանդերձեղէն բաչխած է աղքատ տղայոց. թէ այն դիտողութեան վրայ, թէ այդպիսի գումարմունք չեն կրնար տեղի ունենալ առանց մասնաւոր արտօնութեան, ընկերութեան անդամք պատասխանած են թէ ոչ-իսլամ հասարակութեանց մէջ այսպիսի բազմաթիւ ընկերութիւններ կան եւ թէ իրենք ալ այսպէս գումարուած են Պատրիարքին և եւ կրօնական իշխանութեանց արտօնութեամբ. Ճէվտէթ փաշա կը յիչեցունէ թէ կայս. Իրատէի մը համաձայն, առանց կառավարական արտօնութեան, սիլլոգոսներ չեն կրնար կազմուիլ, եւ իր պաշտօնագիրը կ'աւարտէ խնդրելով Պատրիարքէն որ այս առթիւ հարկ եղած կրօնական հրամաններն ուղղէ առ որս անկ է, եւ արդիւնքն հաղորդէ իրեն։

Երկրորդ պաշտօնագրով, որ կը վերաբերի հանգանակութեանց կատարման՝ ի նպաստ բարենպատակ գործոց, որոց տոմսերը կը բաչխուին հասարակութեան, Դատական նախարարը կ'ըսէ թէ կայսերական Իրատէի մը համաձայն՝ այդ կարգի հանգանակութեանց կազմակերպիչք կանխաւ պարտին կրթական նախարարութեան դիմել, պէտք եղած արտօնութիւնն ստանալու համար։

Տրապիզոնի կուսակալ Արիֆ փաշա, որ Հալէպի կուսակալ անուանուած է, չաբաթ օրը Տրապիզոնէն ճամբայ ելած է և այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ, ուսկից իր նոր պաշտօնատեղին պիտի երթայ։

—Այտընի կուսակալ Խալիլ Րիֆաթ փաշա Ջմիւռնիայէն մեկներ է, քննական պտոյտ մը կատարելու համար իր իրաւասութեան ներքեւ գտնուած գաւառաց մէջ։

—Սէրվէթ լրագիրն, որ դադարման դատապարտուած էր, երեկուընէ վերստին հրատարակուիլ սկսաւ։

—Սանայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Եէմէնի Ճէհրան ու Իլչատա գիւղախմբոց ժողովրդեան միջեւ եղած անհամաձայնութիւնն որ սպաննութեանց ու կռիւներու տեղի կուտար, բարձուելով, հաշտութիւն գոյացեր է։

—Ասիր գաւառի չրջակայ մէկ գաւառակին մէջ ապստամբող քանի հոգիէ բաղկացեալ աւազակաց խումբ մը ձերբակալուեր է։

—Ոստիկանութեան Դրան անցագրոց դիւանի տնօրէն Հասան Թեւֆիք պէյ անցեալ օր յանկարծամահ եղաւ ի Քանլըճա իր քօշքը տան մէջ։

—Եէմէնի Ասիր գաւառին մէջ երեւան եկած ժանտախտը բոլորովին անհետացած ըլլալով, դրուած չըթայնները վերցուեր են։

—Երէկ իրիկուն Ադրիանուպոլսէն մայրաքաղաքս բերուեցան 41 ի չափ բանտարկեալք, որք կեդրոնական բանտը փոխադրուեցան։

—Եղեռնագործ ատեանն Սիւլէյման անուն նաւավար մը ի բացակայութեան դատապարտեց տասն հինգ տարուան չղթայակապ աչխատութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և ստացուածոց գրաւման։ Սիւլէյման ուրիչ նաւավար մը սպաններ էր։ Հիւսէյին անուն ուրիչ նաւավար մը որ մարդասպանին օգներ էր, դատապարտուեցաւ երեք տարուան չղթայակապ աչխատութեան։

—Օսմ. Պանքայի նախորդ ընդհանուր տնօրէն Պ. Ֆոսթէր, որ Անգլիա պիտի փոխադրէ իր բնակութիւնն, կը վաճառէ իր աստ ունեցած բոլոր կալուածներն։ Պ. Ֆոսթէր այս վաճառման գործի աւարտելէն յետոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

—Կայս. հրամանաւ Ադրիանուպոլսոյ քաղաքին ոստիկան-զինուորաց կէսը հեծեալ պիտի ըլլան, օրինապահութիւնն աւելի եւս կանոնաւոր վիճակի մը մէջ դնելու համար։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱ

Ծանուցման մը սահմանափակ չրջանակին պատշաճելու կարելի չըլլալով օգտակար մանրամասնութեանց մէջ մտնել, մեր ընթերցողները գոհ պիտի ըլլան անչուշտ որ քանի մը բացատրութիւններ տանք այս գործին վրայ։

Այս փոխառութիւնն արտօնեալ է իտալական կառավարութենէն՝ 1886 մայիս 6ի օրէնքով և 1888 յուլիս 1 թուակիր արքայական հրովարտակով։ Հետեւաբար, արքայական գործակալ մը պաշտօն ունի հսկել փոխառութեան, ի չահ արժէտոմսաց։ Միւս կողմէ, Իտալիոյ Ազգային Պանքան վարիչ անուանուած է այս փոխառութեան։

Ասոնք են գործին պատուաւորութեան երաշխիքները։

Գալով նիւթական երաչխաւորութեանց, ի Հռոմ, Աւանդից և փոխատուութեանց արքայական Սնտուկին աւանդ տրուած են պետական արժէթղթեր. 1887 յուլիս 7ի նախարարական զեկուցագրով, իտալական կառավարութիւնն հաստատած է այս աւանդն, իբր ապահովութիւն փոխառութեան կատարեալ և կանոնաւոր գործադրութեան։

Այս նպատակաւ, յիչեալ Սնտուկը պարտի ամեն վիճակահանութեան Իտալիոյ Ազգային Պանքային յանձնել աւանդ դրուած արժէթղթոց յառաջ բերած գումարը, վճարելու համար պարտատոմսերն որք պիտի հատուցուին պարգեւով կամ պարգեւս դրամագլխով։

Հիմակ անցնինք թուանչաններուն։

2,452,561 պարտատոմս ելած է՝ 32,481,900 ֆրանք արժէքով։ Այս դրամագլուխը կը վճարուի 115 վիճակահանութեամբք, մէջէն հանելով 25,301 պարգեւ, որք կը ներկայացնեն 8,209,000 ֆրանք։

Վերջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ դեկտեմբեր 31ին։ Գլխաւոր պարգեւն էր կէս միլիոն ֆրանք։ 1890 տարւոյ վիճակահանութիւնք որոշուած են մարտ 31ին, յունիս 30ին, սեպտ. 30ին և դեկտ. 31ին։

Ի մի բան, Պէվիլաքուա Լա Մազայի պարտատոմսերն ի սեռ վճարելի ըլլալով, հետեւաբար փոխանցելի, ինքնին արժէք մը են զոր կարելի է մինչեւ վերջը պահել կամ ուզած ատեն ծախել։ Ուստի, անգամ մը 15 ֆրանք վճարելէ յետոյ, կ'ունենամք արժէթուղթ մը, որով գեթ կը մասնակցինք 110 վիճակահանութեանց, որոց վերջինը տեղի պիտի ունենայ 1938 տարւոյն։ Կը մաղթենք որ այդ վիճակահանութիւնը տեսնելու չափ երկարակեաց ըլլանք։

ԵՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՏԱՃԿԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, ԳԱՂԻԵՐԷՆ
Յօրինեց
ՄԻՀՐԱՆ ԱԹԻԿԵԱՆ
Թարգման ի Դրան Սպարապետի
ԵՒ ԴԱՍԱՏՈՒ
ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ, ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԵՒ ԱՐԱԲԵՐԷՆ
ԼԵԶՈՒԱՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ 55ՐԴ ՏԵՏՐԸ

Սոյն գործ որ ցարդ իր նմանն ունեցած չէ, կը պարունակէ Օսմաներէնի մէջ գործածուած «հին» և «նոր» Թուրքերէն, Պարսկերէն և Արաբերէն բոլոր Գրագիտական, Պաշտօնական և Ընտանեկան բառերն հանդերձ բազում օգտակար ծանօթութեամբք։ Նաեւ կը պարունակէ գիտական բառեր որ է Փիլիսոփայական, Թուաբանական, Երկրաչափական, Իրաւագիտական, Բժշկական, Անդամազննական, Վիրաբուժական, Բուսական, Քիմիական, Բնագիտական, Զինուորական, Վաճառականական, Աստղաբաշխական և այլն. բաց աստի քաղաքներու և երկրներու անուններն ու մասնաւոր ասացուածներն և ոճերն և առածներն։

Ամբողջ գործն այժմ պիտի բաղկանայ 75 տետրէ՝ այն է 1200 երեսէ և ուր թէ 649 որպէս արդէն ծանուցուեցաւ. և պիտի ծախուի 69 դրուշ. Բաժանորդագինն է 30 դրուշ. իսկ գաւառաց համար 5 դահեկան աւելի, որ է ծախս թղթատարի. առ ի դիւրութիւն գաւառներէ թղթադրամ ալ կ'ընդունուի։ Հեղինակին հասցէն «Տէրխատէթ-տէ Էսկի Զապթիյէ ճատտէսինտէ Պէրպէրեան մաթպաասընտա վէ անտէն Մ. Աթիկեան» 1—3

ԷՍՐԷՌԱՆՍ

Ապահովագրական Ընկ. ընդհանուր հաշուեհ

1889 տարւոյ հաշիւները, որք հաստատուած են այս Ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ խնամօք, և հրատարակուած Բոսֆորեան պաշտօնաթերթին մէջ, ճշմարտապէս նպաստաւոր արդիւնք ի վեր կը հանեն։

Գանձուած գումարներն, որք 221.000 ֆրանք եղած էին ընկերութեան առաջին տարեշրջանին մէջ, երկրորդին մէջ աւելի քան կրկնապատկած են, 580.000 ֆրանքի հասնելով։

Վնասուց հաշիւը 270.000 ֆրանք ըլլալով, գանձուած գումարներուն 46% կը ներկայացնէ, բան մը որ շատ չափաւոր է։ Հետեւաբար 1889ի տարեշրջանին գործառնութիւնք կարեւոր շահ մը կը թողուն։

Ուստի, Վարչական Խորհուրդն որոշած է շահուց վրայ հարկ եղած գումարն առնուլ՝ 5% տոկոս մը վճարելու համար իւրաքանչիւր բաժնեթղթի։ Այսպէս, բաժնեթղթոց թիւ 1 կտրոնին վրայ հինգ ֆրանք պիտի վճարուի յառաջիկայ մարտ 15էն, Ընկերութեան սնտուկէն և գործակալութիւններէն։

Այսու հանդերձ յաւելեալ գումարը մեծապէս պիտի աւելցնէ առաջին տարեշրջանէն գոյացած 16.324 ֆրանքի պահեստի դրամը։

Գեղեցիկ արդիւնք մըն է այս, եւ գոհունակութեամբ կը հաստատենք զայն։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս ազդարարութիւն մը կարդացի «Շրջան Ձեւագէտ» վերնագրով և «Անտօն Խրիմեան» ստորագրութեամբ։

Յիշեալ ազգին Պատ. հեղինակն՝ փորձ ձեւագէտ՝ այս անգամ իւր գործունէութեան ասպարէզ ընտրած է բազմահայ Թաղեր՝ ինչպէս Գում-գափու, Եէնի-գափու, Սամաթիա, Մագրի-գիւղ և Սան-Սթէֆանօ՝ յորս վարձած է առանձին տուներ՝ խիստ դիւրուսոյց եւ գործնական եղանակաւ՝ ձեւագիտութեան մասնաւոր դասեր աւանդելու, դիւրամատչելի պայմաններով եւ իգական նորաձեւութեանց համաձայն՝ ամէն տեսակ զգեստներ ձեւել եւ կարելու նպատակաւ։

Տարակոյս չկայ թէ ամէն ընտանեաց հայր խնդութեամբ պիտի ողջունէ սոյն օգտաշատ ձեռնարկն Հայ արուեստագէտին, որ նպատակ ունի մեր աղքատիկ դասուն զաւակաց՝ համեստ աշխատութեամբ ապրուստի միջոց հայթայթել եւ միեւնոյն ժամանակ բարեկեցիկ դասուն եւս օգտակար ըլլալ միացնելով արուեստի և ճաշակի հետ նաեւ ամէն քսակի դիւրամատչելի պայմաններ։

ՀԱՅՐ ՄԸ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Փարիզ, 24 մարտ

Երեսփ. ժողովը վիճաբանեցաւ Պ. Թիւրէյլի հարցապնդման վրայ, ի մասին Թուրքեւֆրանսական դաշնագրոյ (չամչային խնդիրն)։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռիպօ, ի պատասխան, յայտարարեց թէ անպատեհ է յանկարծակի անօրինութիւն մ'ընել հանդէպ Թուրքիոյ, (արդի տրամադրութիւնները չնդեալ հաշակելով)։ Ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի վերապահէ Խորհրդարանին գործելու ազատութիւնն 1892ին, բայց դաշնաւէժ ընթացքէ զգուշանալ պարտ է։ Չամիչներու խնդրոյն վրայ, կարելի է ուրիշ միջոց մը գտնել, օրինակի համար (չամիչներն այժմեան մաքսերով անցունել տալէն յետոյ) ներքին տուրք մը դնել չամիչէ գինւոյ շինութեան վրայ։ (Մ-ֆ-հ-ր-ե-բ-ն-ե)։ Առնմարանից ոմանց դիտողութիւնները լսելէ յետոյ, ժողովը քուէարկեց Պ. Մէլինի առաջարկած օրակարգն, որով հաւանութիւն կը յայտնէ Կառավարութեան յայտարարութեանց։

(Արեւելեան Հեռագրական Գործակալութեան հեռագրէն կը տեղեկանանք թէ ժողովոյն կառավարութեան վրայ վստահութեան օրակարգը քուէարկուած է 23ի դէմ 506 ձայնիւ։)

Պերլին, 24 մարտ

Կը հերքուին այն զրոյցք թէ այս կամ այն դեսպան արտաքին գործոց նախարար պիտի անուանի։ Կայսրն այս պաշտօնին ուրիշ դիւանագէտ մը պիտի անուանէ եղեր։

—Պաւիերայի իշխան-խնամակալը Պիսմարք իշխանին նամակ մը ղրկելով, ջերմապէս գնահատեց նորա ծառայութիւններն առ հայրենիս։

Հռոմ, 24 մարտ

Ռիֆորմա կը հրատարակէ Պ. Քրիսպիի և Պիսմարք իշխանի միջեւ փոխանակեալ հեռագրերը։ Պ. Քրիսպի կը գնահատէ խաղաղութեան աշխարհակալութեան թանկագին ծառայութիւնը զոր Պիսմարք իշխան կը թողու Գերմանիոյ։ Ցաւ կը յայտնէ հրաժարման համար, իրենց անսահման բարեկամութեան ու վստահութեան պատճառաւ, որք այսուհետեւ ալ չպիտի նուազին։ Պիսմարք իշխան ի պատասխան շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Քրիսպիի զգացմանց համար, և կ'ըսէ. «Ինձ համար բարեբախտութիւն մ'եղաւ որ Ձեր Վսեմութեան նման պետական մարդու մը հանդէպ գտնուեցայ, երբ Իտալիոյ և Գերմանիոյ գործոց վրայ բանակցեցանք։ Կ'աղաչեմ որ իմ յաջորդիս հետ ալ նոյն բարեկամութեամբ և վստահութեամբ վարուիք որք այնչափ նպաստեցին երկուց երկրաց շահերուն»։

Փեթերբուրգ, 24 մարտ

Մարտ 21 թուով կայսերական Ուքազ մը կը հրամայէ 75 միլիոն րուպլի երրորդ փոխառութիւն մը հանել 4% տոկոսով, 1862 ի 5% փոխառութեան մայր-գումարն ամբողջովին հատուցանելու համար։ Այս նոր փոխառութեան մայր-գումարն ամբողջովին պիտի հատուցուի մինչեւ 89 տարի։ 1900 յունուար 1 էն յառաջ գլխավճարին քանակութիւնը չպիտի աւելցուի, ո՛չ մայր-գումարը պիտի հատուցուի ամբողջովին ո՛չ ալ տոկոսը պիտի զեղչուի։ 1862 ի փոխառութեան շրջաբերութիւնն 1890 յուլիս 1 ին պիտի դադրի, և արժեթղթերք պիտի կրնան իրենց թուղթերը փոխանակել նոր փոխառութեան թուղթերուն հետ։ Ստորագրութիւնք պիտի ընդունուին ի Ռուսիա, Գերմանիա, Անգլիա, Ֆրանսա, նաև յԱմսթէրտամ, Պրիւսել և Նիւ-Եորք։

(Արեւելեան Գործակալութեան հեռագրէն կ'իմանանք թէ ռուսական նոր փոխառութիւնն առաջիկայ ապրիլ 3ին (Ն. Տ.) ի հրապարակ պիտի հանուի։)

Փարիզ, 24 մարտ

Փարիզի կոմսուհին երէկ Փարիզ հասաւ, և այսօր Քլէրվոյի բանտը կ'երթայ իւր որդին տեսնելու։

Մատրիտ, 24 մարտ

Երեսփ. ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց նախարարը պատասխանեց թէ ո՛և է հրաւէր չէ ստացած որպէս զի Սպանիա միջնորդէ Անգլիոյ և Փորթուգալի խնդրոյն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 13 մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)	110
3 » » » (վճարելի)	109 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 90
3 » » » (վճարելի)	22 97 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ փակ. (Միւթ. Ս. Սէրի)		19 34 1/2
Պօրսայի բացուելէն վերջը	»	19 34 1/2
Բորսայի մէջ	»	19 36
Առաւօտեան բացուելու	»	19 36 1/2
Կէս օրին	»	19 36

ՏԻԹԻՒՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	52 17
Այս առաւօտ	52 22
Կէս օր	52 18

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	40 1/4
»	B. »	24 1/8
»	C. »	20 4

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 28
Գրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 30
Պանք տը Բօռ	»	»	7 15
Օսմ. Շոմէն տը ֆէր	»	»	4 35
Թրամուէյ	»		478
Րումէլի երկաթուղի		Ֆր.	71
Օսմանեան պռ Րէժի		»	— —
Բաժնեթուղթ Լոտըրիի	Գ. Կ.		119

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 14
Իմբէրիալ	»	90 20
Քրիմիք	»	51 15
Րուպլի Թղթադրամ	»	8 37
» արծաթ		77
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	108 7
Վենեդիկ	»	103 20
Հինգնոց	»	103 20
Մէթելիք	»	101
Թափելէ	»	9 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 24 Մարտ, ժամ 3 վերջ 3) երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	87 85
» » 4 1/2 %	105 87 1/2
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 05
Օսմանեան երկաթուղի	71 37 1/2
» Րէժիի բաժնեթուղթը	— —
Պանք Օթոման	536 87 1/2
Գրէտի Լիոնէ	718 75
Իտալական Ռանթ 5%	92 12 1/2
Հելլենական 5%	456 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	483 75
Եգիպտական միացեալ	476 87 1/2
Պանք տը Բարի	785
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	426 25
Սուէզի ջրանցք	2308 75
Սպանիական արտաքին	73 3/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 24

Լոնտոն, 24 Մարտ, ժամ 6 վերջ — երեկոյ

Անգլ. Քօնսօլիտէ	97 1/2
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 13/16
» » » Ա.	40
» » » Բ.	24
» » » Գ.	18
Փոխառութիւն 1877	102 1/4
Պանք Օթոման	11 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	94 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	105 1/8
Տայրա Սանիէ	84 1/8
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	104
Հելլենական 5%	89 1/2
Մօնոբոլ »	74 1/2
Ռուսական 1889	94 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 24 1/2

Վիեննա, 24 Մարտ, ժամ — վերջ —

Օսմանեան երկաթուղի	83 60
» Րէժիի բաժնեթուղթը	107
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 20

Պերլին, 24 Մարտ, ժամ — վերջ —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Րուպլի Թղթադրամ	219 3/4
Օսմանեան երկաթուղի	77 70
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18

ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑԻ ՄԸ ԽՆԴԻՐ

ՄՈՒՇ, 1890 փետր. 15

60-70 տարի յառաջ Մշոյ Ազգայիններէն 30 տան չափ Հայեր իրենց Մայրենի Եկեղեցին թողլով Պապականութեան դիրկը կ'ընետուին շնորհիւ Պապական քարոզիչներու շլացուցիչ խոստմանց և նիւթականին բարեկաւելու ակնկալութեամբ, սակայն ինչպէս կը խորշին Հայաստանեայց Սուրբ և Առաքելական Եկեղեցին մինչեւ իբրեւ Հերետիկոսի Եկեղեցի, և շատ անգամ ալ չեն խղճար իրենց Հայ եղբայրները տարապարտ տեղը զրպարտելէ, այսու ամենայնիւ իրենց ննջեցեալներն՝ Հայոց գերեզմանոցը թաղելէ դեռ չեն դադրած։ Կ'երեւի թէ հոն, ցուրտ հողին տակ, պապական կլերքերն ու դաւան տարբերութիւնները այլ եւս վերջ կը գտնեն։

Մեր Մշեցի Ազգայինքն քանիցս արդէն ծանուցած էին կաթօլիկ Հայոց որ իրենց յատուկ գերեզմանոց մը գտնեն, և թէ այսուհետեւ չեն թողուր իրենց ննջեցեալները Հայոց գերեզմանոցը թաղելու, սակայն կաթօլիկներն՝ այս ազդարարութեան մտիկ չէին ըներ, և երբ երկու օր յառաջ կաթօլիկ ննջեցեալ մը թաղել կ'ուզէին Հայոց գերեզմանատունը, Հայեր թոյլ չեն տար. խառնակութիւնն այն աստիճան բարձրացաւ որ հարկ եղաւ կառավարական միջամտութեան և զինուորական խիստ հսկողութեան. ննջեցեալն թէեւ թաղուեցաւ ի վերջոյ նոյն գերեզմանոցը, բայց խնդիրը պաշտօնական հանգամանք մը ստացաւ և այժմ կը յուզուի երկու Առաջնորդարաններու և կառավարութեան միջեւ. տեսնենք թէ ի՛նչ վախճան պիտի ունենայ։

Իրաւունք չունի՞ն Հայերն այդպէս վարուելու երբ կաթօլիկաց կողմէ իրենց ըրածէն աւելին տեսած են։ Անցեալ տարի Հայ հօրէ և Հայ կաթօլիկ մօրէ Մշեցի 3-4 տարեկան տղայ մը քաղաքէս մի ժամ հեռաւորութեամբ Առինջ անունով կաթօլիկ գիւղ մը կը մեռնի և ճիշդ երեք օր անթաղ մնալով կը հոտի, սակայն կաթօլիկ վարդապետը սրբապղծութիւն կը համարի Հայ անմեղ մանկիկը գիւղի գերեզմանոցը թաղելու, հակառակ որ դեկորոյս մօր այնչափ թախանձանաց և գաւն արտասուաց. պատճա՞ռ,— Հայաստանեայց եկեղեցւոյ է զաւակ։

ՎԱՀԷ

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարտք կը համարիմ յայտնել շնորհակալութիւնս խմբագրութեանդ որ հաճած էր հրատարակել դիտողութիւնս Հրանդի «Մուրացիկ մայրն ու աղջիկն» յօդուածին մի կարեւոր կէտին դէմ, որով անյայտ եւ անանուն քահանայի մը անապացոյց անիրաւութեան առթիւ պախարակուած էին բոլոր քահանայքն։

Մեր դիտողութեան նպատակն էր, եթէ երբէք էութիւն ունի այդպիսի քահանայ մը, հանել զնա յատեան Կրօնական Պատկառելի Ժողովոյ և պատժել ի զգուշութիւն այլոց։ Իսկ Հրանդ, որոյ անխուսափելի պարտքն էր, եթէ կար, մատնանիշ ընել նոյն քահանայն հրապարակաւ եւ գայթակղութեան տեղի չ'թողուլ ընդհանուր եկեղեցական դասուն նըկատմամբ, այդպէս ըրած չէ՛։

Ներկայ խնդրոյն մէջ բան մը միայն պէտք է, այսինքն՝ յանանէ յանուանէ ցոյց տալ թէ ո՞վ է այդ քահանայն, ո՞ր երկրէն, ո՞ր գիւղէն, որ ըստ Հրանդի «ուղղակի մուրացիկ կնիկէն թաղման դրամ պահանջած է», և նոյն մուրացիկ կինն ըսած է. «...», զի առանց քահանայի անունն տալու ըսել թէ՛ «Ի՞նչ, մեր քահանաներն ալ մարդ չ՞են, մուրացիկին տուած դրամին մարդ ձեռք կը բանա՞յ», կը նշանակէ յանդիմանել թէ՝ քահանայք ձեռք կը բանան, դրամ կը պահանջեն մուրացիկներէն։

Հրանդ, սոյն ակնարկն բաւ չհամարելով քահանայական դասուն դէմ՝ մուրացիկ կնոջ քով մուրացիկ աղջիկ մը եւս ... բերելով. «...աղջիկ, եթէ դու մեր ՊԱՊԵՐՈՒ ժամանակ ծնէիր, քահանայ մը ձեռքէդ կը բռնէր, տուն մը կը տանէր զքեզ» ևն. ևն. և ասկից ինքնին կը հետեւի թէ ԱՐԴԻ ՔԱՀԱՆԱՅՔ նման չեն Հրանդի պապերու ժամանակի քահանայից, ինչպէս և մենք ըսած էինք թէ «...»։

Բայց Հրանդ, իւր երկրորդ յօդուածով, թերեւս ուզելով թեթեւցնել իւր ծանր ակնարկն, ԱՐԴԻ քահանայներն նորերու և ծերերու կը բաժնէ և իւր ՊԱՊԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՔԱՀԱՆԱՅ ըսելով՝ արդի կամ ներկայ ժամանակի քահանայից ծերունիներն կը մեկնէ, ոմանց անուններն իսկ թուելով։

Ամեն ընթերցող կրնայ ինքնին մակաբերել որ ներկայ ժամանակի քահանայներն Հրանդի ՊԱՊԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ քահանայքն չեն և չեն կարող ըլլալ, քանի որ պապերու ժամանակի քահանայից հասնելու առ նուազն ԴԱՐ մը պէտք է։ Բայց յայսմանէ, եթէ ներկայ ժամանակի քահանայքն եղած լինէին, անշուշտ կը ... և տեղի չէին տար իւրն մարդասիրութիւն քարոզելու։

Բայց ո՛չ, ո՛չ, արդի քահանայքն իսկ դիտմամբ երկուքի բաժնելով դարձեալ քահանայից պատիւն չփրկուիր, այլ միակ և ուղիղ ճանապարհն այս է, որ Պ. Հրանդ քաջութիւն ունենայ ցոյց տալ ՄՈՒՐԱՑԻԿ կնիկէն թաղման դրամ պահանջող քահանայն։

Այս է մեր յուզած խնդիրն։

Մնամ միշտ աղօթարար

1890 մարտ 8 ՔԱՀԱՆԱՑ ՄԸ
ի Գատըգիւղ

ԴՐԱԽՏԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

Ա.

ՌՈՒԶԻՆԵԿԸ

Իմ գառնուկիս սիրտն է
Զուտ, մաքուր ոսկի.
Ինծի մտիկ կընէ,
Կը պառկի խօսքի։

Երկու աչուկներէն
Ջինջ ըրի պաշիկ.
Թարթիչները խըփեց,
Դիրկս ըրաւ պաճիկ.

Օրուան լուսէն առաջ
Կելնէ վազ առտուն.
Թռչնիկներուն հետը
Ինքն ալ է արթուն։

Քանի վրան նայիմ
Սիրտըս կը բացուի.
Թուշն է կարմիր խնձոր,
Եւ աչուին ծաղի։

Եկո՛ւ անուշ մարիկ
Մանչս օրօրենք.
Եւ գիրար սիրելու
Ուխտերնիս նորենք։

Դո՛ւն, ո՛վ ազնիւ կընիկ
Կարծես հարկ հարկինք.
Դո՛ւն, իմ խեղճուկ տունըս
Դարձուցիր երկինք։

Ի՛նչ աղւոր է տղաս,
Ծիծղ քեզ է ևեր.
Աչքը աչքն է, մազն ալ
Վարսիդ սեւ թելեր։

Ա՛ռ գառնուկս, տաքուկ
Ծոցիկըդ պառկի.
Նորէն նորէն երգէ
Երգերդ հրեշտակի։

ՄԻՀՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Երկուշաբթի, յունվարի 29 ին, Թիֆլիսի Թատրոնում հայ Թատրոնասէրները ներկայացրին առաջին անգամ Գաբրիէլ Սունդուկեանցի «Ամուսիններ» նոր պիէսան։ Պիէսան մեծ ոգեւորութեամբ ընդունվեց և առհասարակ, ծափահարութիւնների վերջ չը կար։ Հեղինակը մի քանի անգամ բեմ կանչվեց։ Սիրողների խաղը շատ գոհացուցիչ էր։ Թատրոնը այն աստիճան լի էր մեր ամենաընտիր թէ փողատէր եւ թէ ինտելիգէնտ հասարակութեամբ, որ, ինչպէս ասում են՝ ասեղ գցելու տեղ չը կար։

——

Դրամանենգների գործի քննութիւնը ԹԻՖԼԻՍԻ նահանգական դատարանում վերջացաւ փետրվարի 10ին։ Կէս գիշերին դատարանը կայացրեց իր վճիռը, որի զօրութեամբ տասն եւ երեք հոգի մեղադրվածներից ութ հոգի դատապարտված են տաժանակիր աշխատանքներին զանազան ժամանակամիջոցներով, որոնց թվում և հին Նախիջեւանցի քահանայ Սարգիս Օրբելեանց (4 տարի ժամանակով), իսկ հինգ հոգի, այն է՝ քահանայ Գրիգոր Մանդակունի, Թուրք կին Բալա-խանում, ատագսարկաւագ Դիոնիսիոս Ղամազեանց, Առաքել Պետրոսով և Արտեմ Բէժանով,—արդարացրած են։

——

Փետրվարի 14ին Ներսիսեան դպրոցում տօնվեց դպրոցի հիմնադրի՝ երջանկայիշատակ Ներսէս հինգերորդի մահվան 33րդ տարեդարձը։ Դպրոցի փոքրիկ՝ բայց բաւական խնամքով պատրաստած դահլիճում խմբված էր երկու սեռի բազմութիւն։ Վանքի եկեղեցում պատարագ եւ հոգեհանգիստ կատարելուց յետոյ՝ հանդէս կատարվեց դպրոցի դահլիճում։ Հանդէսը բացվեց եկեղեցական մի երգով։ Ապա դպրոցի տեսուչ պ. Սպենդիարեան կարդաց դպրոցի ուսումնական մասի տեղեկագիրը, որից երեւաց հետեւեալը. դըպրոցը այժմ ունի 6 հիմնական դասարան, չորս զուգընթաց և մի պատրաստական դասարան։ Դպրոցի աշակերտների թիւը այժմ 347 է, որոնցից 23 որբեգիր են, իսկ մնացածները երթեւեկ։ Աշակերտների ամենամեծ մասը վաճառականների որդիք են, ապա գալիս են քանակութեան կողմից՝ արհեստաւորների որդիք, յետոյ երկրագործների որդիք, եւ մի չնչին մասը հոգեւորականների եւ ուրիշ պարապմունքի մարդկանց որդիք։ Աշակերտներից 181 հոգի Թիֆլիսեցիք են, իսկ մնացածները գաւառներից։ Կան և աշակերտներ Թուրքիայից եւ Պարսկաստանից, թէեւ շատ աննշան թուով։ Դըպրոցի ուսուցչական խմբի անդամների թիւը 22 է։ Տեսուչը իր տեղեկագրի մէջ մանրամասն կերպով կանգ առաւ դպրոցի ուսումնական դրութեան զանազան կողմերի վրայ, եւ իր հաշուի վերջում մատնանիշ արեց, որ տարաբախտաբար մեր ընտանիքները չեն աջակցում դպրոցին՝ երեխաների դաստիարակութեան գործում։ Պ. Սպենդիարեան շնորհակալութեան արժանի մի փորձ է անում, ցանկանալով մանրամասնաբար ծանօթացնել հասարակութիւնը դպրոցի ներքին դրութեան հետ, մի երեւոյթ, որ առաջ տեղի չէր ունենում Ներսիսեան դպրոցում։ Ուսումնական մասի հաշուից յետոյ հոգաբարձուներից մէկը, հերթապահ հոգաբարձու պ. Եւանգուլեան, կարդաց դպրոցի տնտեսական մասի հաշիւը, որից երեւաց, որ դպրոցի մուտքը մօտ 47 հազար րուպլի է, եւ մօտաւորապէս այդքան էլ ծախս։ Հոգաբարձական հաշուի վերջում, երջնորից խօսք եղաւ Ներսիսեան դպրոցի մի շատ հին ցաւի մասին, այն է նոր շինութիւնը կառուցանելու մասին։ Քանի տարի է արդէն խօսում են այդ մասին և մինչեւ այժմ ոչ թէ միայն ոչինչ չէ արված, այլ եւ յոյս էլ չը կայ, որ շուտով մի բան լինի, որովհետեւ ինչպէս երեւաց հաշուից, շինութեան համար մինչեւ այժմ յետ դրած փողը միայն 17 հազար րուպլի է. Հոգաբարձութիւնը իր յոյսը հասարակութեան աջակցութեան վրայ է դնում դպրոցի շինութիւնը կառուցանելու մեծածախս գործում։ Հանդէսի վերջում դպրոցի վարժապետներից մէնը՝ պ. Պերճ Պռօշեան մի ճառ կարդաց Ներսէս Ե. ի անձնաւորութեան եւ նրա արտասովոր արժանաւորութիւնների մասին,—մի բան, որ նորութիւն չէ, բայց եւ այնպէս միշտ հաճելի է լսել։ Հանդէսը փակվեց առաջնորդ Մամբրէ եպիսկոպոսի ասած մի քանի խօսքով եւ աշակերտների համերգով։ Չենք կարող չը նկատել որ այս տարի ընդհանրապէս Ներսիսեան դպրոցի միշտ փակված կեանքի մէջ մի կենդանութիւն է նկատվում, հասարակութեանը առիթ է տրվում աւելի յաճախ մտնելու այդ կրթական հիմնարկութիւնը,— եւ այդ գլխաւորապէս նոր տեսուչ պ. Սպենդիարեանի շնորհով։ (Մշակ)

ՄՈՒՍԱ ՊԷՅԻ ԴԱՏԸ

ՇԱՐ. ԵՒ ՎԵՐՋ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՐԱՒԱՆԱՊԵՏ ԱԼԻ ԱՂԱՅԻ

ԱՌԱՋԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

Հարցաքննիչ դատաւորին որոշմագրէն յետոյ Ճէրիտէի Մէհաքիմ կը հրատարակէ ընդհանուր դատախազին դատագիրն որ կարաւանապետ Ալի աղային կարաւանին կողոպտուելու դէպքին առթիւ եղած պարագաները, վկայից յայտարարութիւնն և յարակից ուրիշ պարագաներն ինչպէս նաև վկայից և Ալի աղայի յայտարարութեանց հակասութիւններն և այլ մանրամասնօրէն յիշատակելէ յետոյ կը յանգի հարցաքննիչ դատաւորի որոշմագրոյն հետեւութեան, որով Մանուկը, Ցոֆէֆը, Ալիքսանն ու Ճիհանկիրն իբրեւ սուտ վկայ ճանչելով, և նկատելով որ նոցա այս արարք, իբրեւ ոճիր, կը համապատասխանէ Պատժական օրինաց 207րդ յօդուածին, կը պահանջէ որ ձեռնհաս իշխանութիւնը հարկ եղածն ի գործ դնէ սոցա նըկատմամբ։

Մուսա պէյի համար եւս կը պահանջէ որ, ըստ տրամադրութեան Պատժական Դատավարութեան օրինաց 123րդ յօդուածի, որոշուի թէ դատական տեղի չկայ, զի Մուսա պէյի վերագրեալ այդ ամբաստանութիւն հաստատուած չէ ո և է ապացոյցով։

Ընդհանուր դատախազին դատագրէն՝ յետոյ հրատարակուած է Ամբաստանիչ ատեանի պաշտօնագիրն, որ յիշեալ յետոյ խնդրոյն նախորդ պարագաները. հետեւեալ եզրակացութեան կը յանգի.

Ամբաստանիչ ատեանը յետ խորհրդակցութեան նկատելով որ թէեւ Ցոֆէֆի, Մանուկի, Ալիքսանի և Ճիհանկիրի համար որոշուած է թէ իրենց սուտերն, իբրեւ ոճիր, կը համապատասխանէ Պատժական Օրինաց 207րդ յօդուածին տրամադրութեան։

Նկատելով որ թէեւ հարցաքննիչ դատաւորի որոշմագրոյն մէջ յառաջ բերուած փաստերը բաւական կերպիւ հաստատած են թէ Ցոֆէֆի, Մանուկի, Ալիքսանի եւ Ճիհանկիրի յայտարարութիւնք բացարձակ սուտ են.

Նկատելով որ սոքա իբրեւ վկայ իրենց յայտարարութիւններն բրած չեն դատարանի մը առջին եւ ի ներկայութեան երկուց կողմանց.

Նկատելով որ, վկայութիւնն այն պարագային մէջ ամբողջութիւնը կը գտնէ երբ տեղի ունենայ առաջի դատաւորին և ի ներկայութեան երկուց կողմանց.

Նկատելով որ, ասոնք ոչ թէ սուտ վկայներ, այլ պարզ ստախօսներ են, որով սուտ վկաներու նկատմամբ օրինաց սահմանած պատիժը չեն հրաւիրեր իրենց վրայ.

Հետեւաբար ջնջելով հարցաքննիչ դատաւորի կողմէ ասոնց նկատմամբ տրուած որոշումն, կ'որոշուի թէ Ցոֆէֆի, Մանուկի, Ալիքսանի եւ Ճիհանկիրի դատաստանի տեղի չկայ։

Գալով Մուսա պէյի համար տրուած որոշման, Ատեանը, նկատելով որ, թէեւ անձնական դատախազ Ալի աղա բողոքագիր մը տուած է բողոքելով այս որոշման դէմ.

Նկատելով որ Ալիի՝ իւր բողոքագրոյն մէջ առաջ բերած պատճառներն, մերագրեալ բողոքարկութեանց նայելով, անընդունելի են։

Եւ նկատելով որ, տեղի ունեցած հարցաքննութիւնք օրինաց համաձայն տեղի ունեցած են եւ որոշումն ալ տրուած է օրինաց տրամադրութեան համաձայն.

Հետեւաբար Ատեանը կ'որոշէ վաւերացնել հարցաքննիչ դատաւորի այն որոշումը թէ Մուսա պէյի համար դատաստանի տեղի չկայ։

7 Ճէմազի իւլախըր 207
16 Ցունուար 308

. . .

Մեր փաղուան թուով պիտի հրատարակենք Մուսա պէյի դատախազներէն Բաղէշցի Ղազար Կարապետեանի հարցաքննութիւնը։

Տես Արեւելք 1815, 16, 21, 22, 23, 25, 38, 39, 46 և 48 թիւերը և վերջ։

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9։

Երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 47

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընկերութեան գրասենեակները փոխադրուած են ի Մաքրի խան, թիւ 2, Վոյվոտա, Ղալաթիա (Լորանտօ խանին քով)։

Ամեն տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալ Պ. Ժ. Ժ. Գասպէլլի 235 6—12

ՍՔՈԹԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սքոթ և Պօուն,

Ցորժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սքոթի Օշարա՛ը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլուխին և անարիւնութեան հիւանդութեանց քաղ մը դեղերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրուէ ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միսաֆիրխանէի ասքէրի տէրունինինտէ վագը մէէքիւլաթ վէ մէշրուպաթ սաթըճըլըղըրըն պին իւչ եիւզ ալթը սէնէսի մարտը իպթիտասընտան իթիպարէն միւզայէտէսի պիլէճրա եիւզ օն տէօրթ ղուրուշ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան պու նտան գիյատէյէ թալիպ օլանլարըն մարտըն օն պէշինէ գատար մուհասէպաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

10 մարտ 1890
Նօ. 13 374

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իզմիրտէ պուլունան վէ պիլիճմալ պուլունտըրըլաճագ ասքէրի Շահանէ իչիւն մահալլինճէ մէվճուտ միւնագասասը պուլունան էրզագ վէ սայիրէտէն տագըմըն պէհէր գըյէսի գըրգ իքի, բէքսիմէթին էլլի պիր, եէթմիշ պէշ, նանը ալթըն 32, կիւշթիւն եիւզ սէքսէն իւչ, էրզին եէթմիշ, սատէյաղըն իւչ եիւզ եէթմիշ, բալմաթէսին եէդի իւչ, ֆասուլեանըն գըրգ պէշ, գազ եաղըըն գըրգ իքի, բուղըզին գէյմէին եիւզ ալթմըշ տօգուզ, սօղանըն օն ալթը պուչուք, հալթասըն իւչ եիւզ տօգսան, գէյթունըն եիւզ եէդի սէքիզ, չայիրըն իքի պին իւչ եիւզ տօգսան, սապունըն եիւզ օն տօգուզ, սամանըն օն պիր, չէքէրին տօգսան եէտի, քէօմիւրիւն պին իւչ եիւզ գըրգ, ֆիթիլլէրը իլէ օրաճա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իշպու չէհրը մարթըն եիրմինճի կիւնիւ գարարը գաթիյէ վիրիլէճէկինտէն պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 մարտ 1890 375
Նօ. 14 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նէֆսը Սէլանիք իլէ միւլհաքաթը օլան Պէօյիւք վէ Քիւչիւք Գարապուրուն վէ Քէչէնտիրէ վէ Լէնգազատա պուլունան ասաքիրի շահանէ իչիւն իւչ եիւզ ալթը սէնէսի մարթընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ մահալլինճէ մէվճուտ միւնագասասը պուլունան էրզագը միւթէահհիտ վէ սաիրէնին պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 մարտ 1890 376
Նօ. 15 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Շէհրը րամազանը Շէրիֆտէ ասաքիրի շահանէյէ վիրիլմէք իւզրէ միւպայեա օլունաճագ օլան եիրմի պին գըյէ զէյթուն իլէ օն պէշ պին գըյէ պէյնիրին մարթը րումինին օն եէտինճի վէ եիւզ էլլի պին գըյէ խօշաբլըգ իւզիւմիւն չէհրը մէզքիւրին եիրմի պիրինճի կիւնլէրի գարարը գաթիյէսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 մարտ 1890 377
Նօ. 16 1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց 1

Ա. ՄԱՅԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը

Ձմրան համար մեծ քանակութեամբ նոր հանդերձներ եկած են

ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

ԼԷՍՊԵՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	ֆր. 10,000,000
Ստորագրեալ	» 1,000,000
Վճարեալ	» 864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենաչահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպական չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի աւելի քան 16,000,000 Ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշդ դէմ թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ
ՍԱՀԱԿ ԳԱՏԻՖ և ԸՆԿ.
320

GUERISON Prompte et Certaine !
Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.
CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX
PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'École supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS
DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆՋՈՒՐԻ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԸՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, 18 64

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

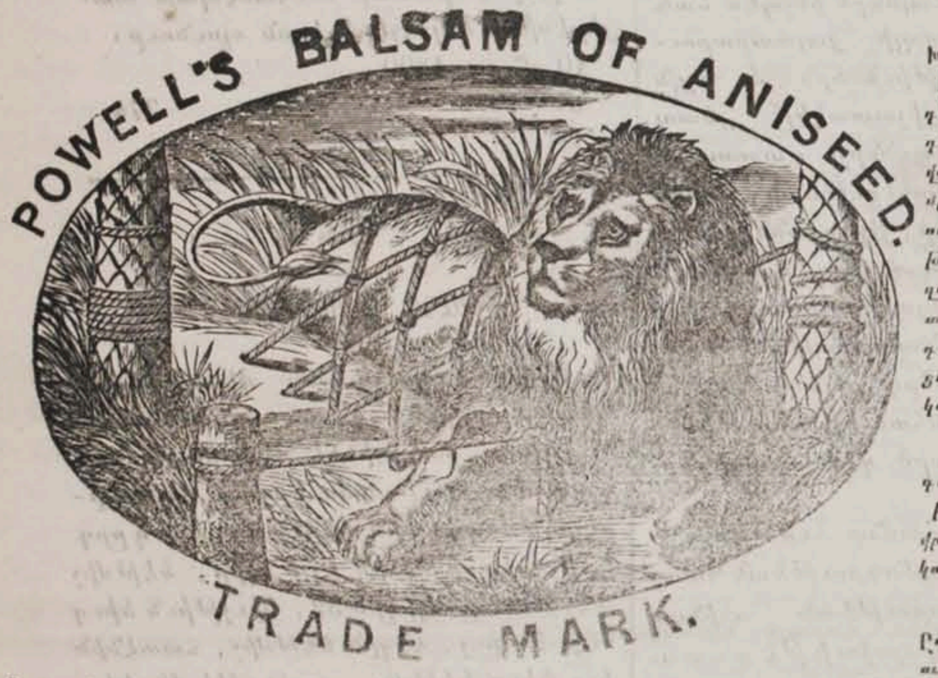

ՀՆՁԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ երբ ապահով դարման մը գտնելու վրայ հոգ կը հասցնէք, այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Փաուէլ կ'ընդունի անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԷԳԼԻ թնդանօթակրոյն վրայ, ի Ռուսք, ըՍ-կովոխա.

«Երկու պարոն, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Վ. սեմ. կամս Փարթնէսյան ձեռարկց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անխառն հատիկներով և կը՛ սմ հաւատալ ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործելու դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց. (Ստոր.) Վ. ԼԻՆՋԷԼ, Նէգլի թնդանօթակրէն։»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի — Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՓՈՈՒԷԼԼԻ, 4, Ալպիոն Բոլէյս, Պլաքֆրիէրս րոտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով.
64 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.գյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլը, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տեւէ։ Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիգմը կամ ուրիշ աղտեղութիւններ դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կօշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեայ անօթները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկայն խնամով սրբել, մինչեւ որ հին ներկէն հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկէն բսել, կա՛մ աղուեսի յոտով մը կա՛մ վրձինով։ Թրջուած մակերեւոյթն ինքնին կը չորնայ։ Զգուշանալ կեղծերէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.գյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՄՈՒՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ԽՐՍՏ ԻՒՂ

Իբոֆոսֆիթ-ով շիւ և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ԲՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորու ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 81

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ վնասներն իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամոնտօյի Պանգային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԸՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.
166

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՅ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՊՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ Վ.ՃԱՐՄՈՒՆՔ
80,000,000 Ֆրանք	1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է, իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս չարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխաւճարք՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անուէ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պաղչէ Գաբու, Պոլիս։
42

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 3 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 6–24; Իրիկուն: 26–44; ժ. վ.)

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 —	4 30	5 ...	5 30	6 —	6 30
Գում-գաբու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 39	12 13	1 39	2 8	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39
Եէնի-գաբու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 43	12 17	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 48	12 22	1 49	2 17	2 49	3 18	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49
Եէտի-գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 53	10 23	10 53	11 54	12 25	1 54	2 20	2 53	3 22	4 24	4 54	5 23	5 55	6 25	6 55
Մագրիգիւղ	7 9	7 34	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 34	11 6	12 6	— ...	2 6	...	3 4	3 36	4 34	5 6	5 31	6 8	6 36	7 6
Այ Ստեֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	12 16	— ...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	...	6 26	...	7 15
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 3	...	...	...	...	...	12 24	— ...	...	...	...	...	...	...	...	6 34	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 5–23; Իրիկուն: 25–43; ժ. վ.)

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	51	43
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	...	...	...	...	...	...	...	6 15	...
Այ Ստեֆանօ	6 30	7 —	...	8 —	8 30	...	9 30	...	...	11 26	...	1 30	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	...	6 27	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	11 37	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 42	7 5
Եէտի-գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 51	10 24	10 52	11 51	1 25	1 53	2 25	2 54	3 21	4 23	4 53	5 54	6 24	7 —	7 16
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 58	10 28	10 56	11 55	1 28	1 57	2 28	2 58	3 25	4 27	4 57	5 58	6 28	...	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 4	10 34	11 2	12 1	1 34	2 3	2 34	3 4	3 31	4 33	5 3	6 4	6 34	...	...
Գում-գաբու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 7	12 8	1 38	2 7	2 38	3 8	3 35	4 38	5 8	6 8	6 38	7 11	7 27
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 15	12 16	1 46	2 15	2 46	3 16	3 43	4 46	5 16	6 16	6 46	7 20	7 35

Զոյգ թուրներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ թուրք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ ... և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ.

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօրթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն քաղցրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ Ֆիզիգական խանգարմանց, որ յաճախ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ առողջ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս Ֆիզիգական խանգարումներն յաճախ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անհամ ... նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յաճախ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց աս անունները տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագուն ջերմ, պորբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահճերէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սառուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտ ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կաստանդ Նուպարյան։ 181

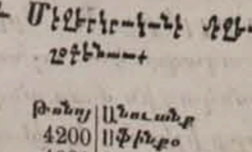

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՊԷՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բրինտիզի միջեւ կանոնաւոր երթեւեկութիւն

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէկքէլէ որ մարտ 19ին Մարսիլիայէն և մարտ 25ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ամազոն որ պիտի մեկնի ապրիլ 1ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 Ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւոր և ապրանք փոխադրութեան, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՍԻՆԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւեէթ Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 14
371

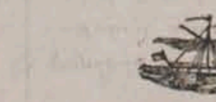

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

Որ ամէն երկու շաբաթ կը բանի Լիվէրփուլ և Արեւելեան միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Գամփանիա	5587	Ալճիա	2393
Գեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2246
Սէթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Երուսաղէմ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ Գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա
196

Ատենադպիր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլ և Միջերկրական միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օտմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	3000
Թիպա	3250	Լոդիա	800
Մամֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեռիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
181 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ